

GUIA PER A LA PROGRAMACIÓ D'ACTIVITATS I L'AVAUACIÓ DE COMPETÈNCIES TRANSVERSALS EN EL GRAU DE DRET¹

¹ Aquesta guia és el resultat d'un projecte d'innovació docent impulsat des del Deganat de la Facultat de Dret de la Universitat de Barcelona (2009PID-UB/71). Hi han participat en la seva elaboració els professors Antoni Font, M. Eugènia Ortuño, Eva Andrés, Mariona Gual i Sílvia Gómez.

ÍNDEX

I. LES COMPETÈNCIES.....	5
A. Perquè parlem de competències	5
B. Què són les competències.....	5
C. Diferències amb altres figures.-.....	6
D. Classificació de les competències	6
a) Competències transversals o genèriques.....	6
b) Competències específiques.....	6
E. Les competències transversals o genèriques	6
F. Relació d'algunes competències transversals o genèriques.....	7
a) Competències instrumentals:.....	7
b) Competències interpersonals:	7
c) Competències sistèmiques:	8
G. Quadre-resum	8
II. LES COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES.....	10
A. Concepte	10
B. Les competències específiques en el Projecte Tuning.....	10
C. Les competències específiques en Dret	11
D. Les competències específiques en el Reial Decret 775/2011.....	11
E. Quadre-resum.....	13
III. ACTIVITATS PER TREBALLAR LES COMPETÈNCIES.....	15
A. Alguns conceptes previs.....	15
B. Treball grupal: veure treball col·laboratiu.....	16
C. ABP. Aprenentatge basat en problemes	16
D. Debats estructurats.....	17
E. Projectes	18
F. Simulacions.....	18
G. Estratègies de treball col·laboratiu.....	19
H. Carpeta d'aprenentatge	20
I. Presentació/Exposició.....	20
J. Estudi de cas.....	20
K. Lectures	22
L. Recensió crítica	22
M. Informe.....	22
N. Dictamen.....	23
O. Memòria.....	23
P. Comentari de text (sentències, normes i doctrina)	24
Q. Mapes conceptuals	24
R. Casos pràctics.....	24
S. Dietari reflexiu.....	25
T. Quadre-resum	25
IV. L'AVALUACIÓ DELS APRENENTATGES	29
A. Consideracions generals sobre el procés d'avaluació.....	29
B. Instruments d'avaluació.....	30
C. Avaluació tradicional	31
D. Avaluació d'execucions.....	32
E. Criteris d'avaluació.....	33
1. CAPACITAT D'ANÀLISI.....	34
2. INTERPRETACIÓ.....	35
3. ARGUMENTACIÓ.....	36
4. REFLEXIÓ CRÍTICA.....	37

5. RESOLUCIÓ DE PROBLEMES.....	38
6. CREATIVITAT.....	39
I. TREBALL EN EQUIP.....	40
II. COMUNICACIÓ ORAL.....	41
III. COMUNICACIÓ ESCRITA.....	42
IV. GESTIÓ DE LA INFORMACIÓ.....	43
V. COMPROMÍS ÈTIC.....	44
V. EL PORTAFOLI DIGITAL.....	45
A. Què és el portafoli?.....	45
B. Per a què el portafoli?.....	45
C. Quantes classes de portafoli hi ha?.....	46
D. Quina estructura té el portafoli?.....	46
E. Quines evidències s'incorporen al portafoli?.....	47
F. Què és el portafoli digital?.....	47
G. Quin és el rol del professor en el portafoli digital?.....	47
H. Quin és el rol de l'estudiant en el portafoli digital?.....	48
I. ¿Com s'accedeix al portafoli digital?.....	48
J. Quines són les eines del portafoli?.....	49
K. Quina utilitat té el portafoli?.....	51
L. Criteris d'avaluació d'un portafoli (exemple).....	53
VI.- PORTAFOLI DIGITAL: MINI-TUTORIAL PER A L'ESTUDIANT.....	55
C. Quatre passos bàsics en l'ús del portafoli digital.....	56
1. Crear arxius de text html.....	56
2. Associar arxius a les seccions.....	56
3. Associar competències als arxius.....	57
4. Generar nova versió.....	58
5. Recuperar contrasenya.....	59
6. Personalitzar el portafoli.....	60
Referències Bibliogràfiques.....	62

I. LES COMPETÈNCIES.

SUMARI

A. Perquè parlem de competències

B. Què són les competències

C. Diferències amb altres figures

D. Classificació de les competències

E. Competències transversals o genèriques

F. Relació d'algunes competències transversals o genèriques

G. Avaluació de les competències transversals i genèriques.

A. Perquè parlem de competències

La reforma implementada a la Universitat té entre els seus objectius apropar la formació acadèmica universitària a les exigències actuals de la nostra societat i del món laboral. I en aquest sentit, l'alumne ha d'aprendre a utilitzar un conjunt de recursos per resoldre de manera correcta situacions i problemes professionals propis de la titulació.

Per això s'ha d'oferir una preparació més sòlida i que estigui d'acord amb una bona formació tant acadèmica com professional. I per aconseguir aquestes finalitats s'han de determinar, de manera concreta, les exigències que compleixin el perfil professional sobre les quals s'ha de basar l'aprenentatge i això es realitza amb la determinació de competències².

B. Què són les competències

Són el conjunt de coneixements, habilitats, actituds i valors relacionats amb el programa formatiu que capacita l'alumne per dur a terme les tasques professionals recollides en el perfil de la graduació.

Així doncs, la competència combina i integra les capacitats personals dins del context professional particular i compren el saber (coneixements), el saber fer (habilitats) i el saber ser i estar en un context determinat ja sigui acadèmic, professional o social (actituds).

Nota: Les competències en matèria d'educació superior com a part integrant del currículum de l'estudiant han estat regulades en diverses i importants normatives nacionals i internacionals com també en documents emesos per organismes internacionals. En aquest sentit cal citar la Llei Orgànica 4/2007, de 12 d'abril, per la qual es modifica la Llei Orgànica 6/2001, de 21 de desembre d'Universitats³ i el Reial decret 1393/2007, de 29 d'octubre pel qual s'estableix l'ordenació dels ensenyaments universitaris oficials (RD 1393/2007), sense perjudici de la normativa autonòmica i interna de les pròpies universitats. En el camp del Dret vegeu el Reial decret 775/2011, de 3 de juny,

² RD 1393/2007, de 29 de octubre por el que se establece la ordenación de las enseñanzas universitarias oficiales: "Los planes de estudios conducentes a la obtención de un título deberán, por tanto, tener en el centro de sus objetivos la adquisición de competencias por parte de los estudiantes (...)".

³ http://www.mec.es/mecd/sistema_educativo/index.html

pel qual s'aprova el Reglament de la Llei 34/2006, de 30 d'octubre, sobre l'accés a les professions d'Advocat i Procurador dels Tribunals.

Entre els Projectes internacionals destaquen sens dubte el Projecte *Desseco* (Definició i Selecció de Competències Clau) de l'OCDE (1997-2005); el Projecte *PISA*. 2006 [*Programme for International Student Assessment* (TREPITJA) Programa per a l'Avaluació Internacional dels Alumnes] de l'OCDE; el Projecte *Tuning* fruit dels acords del procés de Bolonya en matèria d'Educació Superior⁴ o també els denominats “descriptors de Dublín”⁵. En l'àmbit nacional pot consultar-se diversos documents de l'ANECA així com informes d'altres Agències de Qualitat internacionals com l'ENQA (*Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area*) o les guies per a l'avaluació de competències de l'AQU (Agència per a la Qualitat del Sistema Universitari de Catalunya⁶), entre d'altres.

C. Diferències amb altres figures.-

Les competències formen part d'un procés d'ensenyament i aprenentatge i s'han de diferenciar d'altres elements que també participen d'aquest procés formatiu, com ara els objectius i els resultats d'aprenentatge.

Objectius:

1. Estan escrits des del punt de vista del professor.
2. El professor determina allò que vol aconseguir amb una determinada assignatura, matèria o bloc d'un temari.

Resultats d'aprenentatge:

- a. Es centren en l'estudiant.
- b. És el que pot demostrar que sap l'estudiant a l'acabar el seu aprenentatge d'una disciplina.

D. Classificació de les competències

- a) Competències transversals o genèriques⁷.

Es tracta de competències bàsiques o essencials per al desenvolupament de l'exercici professional i que s'han d'anar assolint durant la formació acadèmica universitària.

- b) Competències específiques.

Són les pròpies d'una titulació i estan orientades a aconseguir un perfil específic del graduat.

E. Les competències transversals o genèriques

⁴ http://www.relint.deusto.es/TUNINGProject/spanish/doc2_fase1.asp

⁵ <http://217.116.9.134/unionprofesional/PROGRAMAS/PR1/EMS91/S1/3%20%20CUADRO-MECES.pdf>

⁶ http://www.aqu.cat/publicacions/guies_competencies/index.html

⁷ Les competències transversals de la Universitat de Barcelona varen ser aprovades per acord del Consell de Govern de la UB de 10 d'abril de 2008.

Poden ser

a) Competències instrumentals: Són eines que permeten aconseguir una determinada finalitat, com ara, la planificació, la utilització de les bases de dades, la comunicació oral o escrita, etc.

b) Competències interpersonals: Són les capacitats d'una persona referides a les relacions de grup, que li permeten una bona interrelació, com ara, el treball en equip, comunicació interpersonal, negociació, sentit ètic, etc.

c) Competències sistèmiques: Es refereixen a un plantejament de conjunt i a la comprensió, a saber relacionar i a combinar els elements d'un tot. Tenen un plantejament global. Pot ser el cas de la gestió per objectius, la creativitat, l'esperit emprenedor, el lideratge, etc.

F. Relació d'algunes competències transversals o genèriques

a) Competències instrumentals:

- competència de gestió del temps:

Es refereix a la distribució proporcional del temps, a curt, mig i llarg termini en funció dels objectius que es volen aconseguir.

- competència de planificació:

Determinar eficaçment i organitzar el treball personal, els recursos i el temps d'acord amb les possibilitats i prioritats de l'estudiant.

- competència de pensament reflexiu:

És el comportament mental que facilita el reconeixement i el creixement de les maneres de pensar que es fan servir en la resolució d'algun problema o en la realització d'alguna tasca.

- competència de pensament crític:

És el comportament mental que qüestiona les coses i s'interessa per als fonaments en els que es basen les idees, les accions i els judicis, tant propis com aliens.

- competència de resolució de problemes:

Identificar, analitzar i definir els elements significatius que constitueixen un problema per resoldre'l amb criteri i de manera efectiva.

b) Competències interpersonals:

- competència de treball en equip:

Integrar-se i col·laborar de manera activa en la consecució d'objectius comuns amb altres persones o

organitzacions.

- competència de comunicació interpersonal:

Relacionar-se amb altres persones positivament amb comunicació verbal o no verbal.

- competència de negociació:

Tractar i resoldre les diferències que sorgeixen entre persones i/o grups en qualsevol tipus d'organització.

- competència de sentit ètic:

Davant de situacions que impliquin dilemes morals, resoldre-les segons l'ètica professional. Es tracta del desenvolupament moral del caràcter professional.

c) Competències sistèmiques:

- competència de lideratge:

Prendre iniciatives i saber-les comunicar amb convicció i coherència estimulant els altres a l'acció per tal d'assolir els objectius desitjats.

- competència de gestió per objectius:

Establir uns objectius, planificar la seva consecució amb una dedicació adient de temps, d'esforç i de recursos.

- competència de creativitat:

Donar noves idees o generar alternatives innovadores davant de situacions o problemes.

- competència d'esperit emprenedor:

Actuar per iniciativa pròpia, utilitzant una sèrie de recursos amb la finalitat d'aprofitar una oportunitat i assumint el risc que comporta.

G. Quadre-resum

A tall de síntesi oferim un quadre-resum de les competències més rellevants que aplega la categoria.

COMPETÈNCIES GENÈRIQUES

Competències instrumentals	Competències interpersonals	Competències sistèmiques
<ul style="list-style-type: none">▪ Gestió del temps▪ Planificació▪ Pensament reflexiu▪ Pensament crític▪ Resolució de problemes	<ul style="list-style-type: none">▪ Treball en equip▪ Comunicació interpersonal▪ Negociació▪ Sentit ètic	<ul style="list-style-type: none">▪ Lideratge▪ Gestió per objectius▪ Creativitat

Quadre 1: Competències genèriques

Font: *Projecte Tuning*

II. LES COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES

SUMARI

A. Concepte

B. Les competències específiques en el Projecte Tuning

C. Les competències específiques en Dret

D. Les competències específiques en el Reial Decret 775/2011 que aprova el Reglament de la Llei sobre l'accés a les professions d'Advocat i Procurador dels Tribunals.

A. Concepte

S'entén per competències específiques aquelles pròpies d'un àmbit o titulació que estan orientades a la consecució d'un perfil específic de graduat o graduada (AQU, 2009, 18).

Les competències específiques es caracteritzen pel seu fonament científic acadèmic i la seva orientació professionalitzadora. Les competències específiques de cada titulació són aquelles que es requereixen per a l'exercici d'una funció professional i, per tant, capaciten als estudiants per a la realització del seu exercici professional (POBLETE, M. i GARCÍA, A., 2007, 56).

El Projecte Tuning (que significa “posar-se a to”, “sintonitzar”) i el Projecte de l'OCDE de Definició i Selecció de Competències (DeSeCo)⁸ s'analitzen les competències específiques i professionals. El primer distingeix dos tipus de competències: genèriques (instrumentals, interpersonal i sistemàtiques) i específiques, relacionades amb cadascuna de les àrees d'estudi.

En termes generals les competències específiques posen l'accent en el domini d'habilitats i destreses relacionades amb la capacitat d'aplicar els coneixements apresos, la capacitat de realitzar anàlisis crítiques, la capacitat de resolució de problemes, la capacitat d'elaboració d'informes, assajos i altres, la capacitat de concloure resultats i la presa de decisions o “capacitat decisòria” (per exemple aplicada a la carrera judicial: PEREDA GÁMEZ, 2011).

B. Les competències específiques en el Projecte Tuning

En completar el primer cicle l'alumne haurà de ser capaç de (Projecte Tuning):

Demostrar la seva familiaritat amb les bases fonamentals i la història de la seva pròpia disciplina d'especialització;

Comunicar en forma coherent el coneixement bàsic adquirit;

Posar la informació nova i la interpretació en el seu context;

Demostrar que comprèn l'estructura general de la disciplina i la connexió amb les seves sub-disciplines;

Demostrar que comprèn i que és capaç d'implementar els mètodes d'anàlisi crítica i desenvolupament de teories;

⁸ Promogut per la OCDE (1997-2005) en relació amb el Projecte PISA 2006.

Implementar amb precisió els mètodes i tècniques relacionats amb la seva disciplina;
 Demostrar que comprèn la investigació qualitativa relacionada amb la seva disciplina;
 Demostrar que comprèn les proves experimentals i d'observació de les teories científica.

C. Les competències específiques en Dret

La classificació més seguida al món sobre les competències específiques en Dret és la següent:

Var.	COMPETENCIA
V01	Conocer, interpretar y aplicar los principios generales del Derecho y del ordenamiento jurídico.
V02	Conocer, interpretar y aplicar las normas y principios del sistema jurídico nacional e internacional en casos concretos.
V03	Buscar la justicia y equidad en todas las situaciones en las que interviene.
V04	Estar comprometido con los Derechos Humanos y con el Estado social y democrático de Derecho.
V05	Capacidad de ejercer su profesión trabajando en equipo con colegas.
V06	Capacidad de trabajar en equipos interdisciplinarios como experto en Derecho contribuyendo de manera efectiva a sus tareas.
V07	Comprender adecuadamente los fenómenos políticos, sociales, económicos, personales y psicológicos -entre otros-, considerándolos en la interpretación y aplicación del Derecho.
V08	Ser consciente de la dimensión ética de las profesiones jurídicas y de la responsabilidad social del graduado en Derecho, y actuar en consecuencia.
V09	Capacidad de razonar y argumentar jurídicamente.
V10	Capacidad de dialogar y debatir desde una perspectiva jurídica, comprendiendo los distintos puntos de vista y articulándolos a efecto de proponer una solución razonable.
V11	Considerar la pertinencia del uso de medios alternativos en la solución de conflictos.
V12	Conocer una lengua extranjera que permita el desempeño eficiente en el ámbito jurídico (inglés, portugués y español).
V13	Capacidad para usar la tecnología necesaria en la búsqueda de la información relevante para el desempeño y actualización profesional.
V14	Capacidad para aplicar criterios de investigación científica en su actividad profesional.
V15	Capacidad para aplicar sus conocimientos de manera especialmente eficaz en un área determinada de su profesión.
V16	Capacidad de enfrentar nuevas situaciones y contribuir a la creación de instituciones y soluciones jurídicas en casos generales y particulares.
V17	Capacidad para redactar textos y expresarse oralmente en un lenguaje fluido y técnico, usando términos jurídicos precisos y claros.
V18	Capacidad para analizar una amplia diversidad de trabajos complejos en relación con el Derecho y sintetizar sus argumentos de forma precisa.
V19	Capacidad para tomar decisiones jurídicas razonadas.
V20	Comprender y relacionar los fundamentos filosóficos y teóricos del Derecho con su aplicación práctica.
V21	Demostrar conciencia crítica en el análisis del ordenamiento jurídico.
V22	Capacidad de actuar jurídica y técnicamente en diferentes instancias administrativas o judiciales con la debida utilización de procesos, actos y procedimientos.
V23	Capacidad para decidir si las circunstancias de hecho están suficientemente claras para poder adoptar una decisión fundada en Derecho.
V24	Actuar de manera leal, diligente y transparente en la defensa de intereses de las personas a las que representa.

Font: Tuning América Llatina⁹

D. Les competències específiques en el Reial Decret 775/2011

En l'àmbit de l'advocacia a Espanya, els articles 10 i 11 del Reglament de la Llei 34/2006 s'estableixen les competències dels cursos de formació per a l'accés a la professió d'advocat i de procurador dels Tribunals. En particular, per a la professió d'advocat es requereixen les següents competències professionals:

- Posseir, comprendre i desenvolupar habilitats que possibilitin aplicar els coneixements acadèmics especialitzats adquirits en el grau a la realitat canviant a la qual s'enfronten els advocats per evitar situacions de lesió, risc o conflicte en relació als interessos encomanats o el seu exercici professional davant tribunals o autoritats públiques i en les funcions d'assessorament.
- Conèixer les tècniques dirigides a l'esbrinament i establiment dels fets en els diferents tipus de procediment, especialment la producció de documents, els interrogatoris i les proves pericials.
- Conèixer i ser capaç d'integrar la defensa dels drets dels clients en el marc dels sistemes de tutela

jurisdiccionals nacionals i internacionals.

- Conèixer les diferents tècniques de composició d'interessos i saber trobar solucions a problemes mitjançant mètodes alternatius a la via jurisdiccional.
- Conèixer i saber aplicar els drets i deures deontològics professionals en les relacions de l'advocat amb el client, les altres parts, el tribunal o autoritat pública i entre advocats.
- Conèixer i avaluar les diferents responsabilitats vinculades a l'exercici de l'activitat professional, incloent el funcionament bàsic de l'assistència jurídica gratuïta i la promoció de la responsabilitat social de l'advocat.
- Saber identificar conflictes d'interessos i conèixer les tècniques per a la seva resolució, establir l'abast del secret professional i de la confidencialitat, i preservar la independència de criteri.
- Saber identificar els requeriments de prestació i organització determinants per a l'assessorament jurídic.
- Conèixer i saber aplicar en la pràctica l'entorn organitzatiu, de gestió i comercial de la professió d'advocat, així com el seu marc jurídic associatiu, fiscal, laboral i de protecció de dades de caràcter personal.
- Desenvolupar destreses i habilitats per a l'elecció de l'estratègia correcta per a la defensa dels drets dels clients tenint en compte les exigències dels diferents àmbits de la pràctica professional.
- Saber desenvolupar destreses que permetin a l'advocat millorar l'eficiència del seu treball i potenciar el funcionament global de l'equip o institució en què el desenvolupa mitjançant l'accés a fonts d'informació, el coneixement d'idiomes, la gestió del coneixement i el maneig de tècniques i eines aplicades.
- Conèixer, saber organitzar i planificar els recursos individuals i col·lectius disponibles per a l'exercici en les seves diferents modalitats organitzatives de la professió d'advocat.
- Saber exposar de forma oral i escrita fets, i extreure argumentalment conseqüències jurídiques, en Atenció al context i al destinatari al qual vagin dirigides, d'acord si s'escau amb les modalitats pròpies de cada àmbit procedimental.
- Saber desenvolupar treballs professionals en equips específics i interdisciplinaris.
- Saber desenvolupar habilitats i destreses interpersonals, que facilitin l'exercici de la professió d'advocat en les seves relacions amb els ciutadans, amb altres professionals i amb les institucions.

D'altra banda, l'article 3 del mateix Reial Decret estableix les competències que ha d'haver adquirit un graduat en Dret, tot i que la disposició no és aplicable als títols de grau que han estat ja verificats per una Agència de Qualitat.

- Conèixer i comprendre els elements, estructura, recursos, interpretació i aplicació de l'ordenament jurídic i interpretar les fonts i els conceptes jurídics fonamentals de cadascun dels diferents ordres jurídics.
- Conèixer i comprendre els mecanismes i procediments de resolució dels conflictes jurídics, així com la posició jurídica de les persones en les seves relacions amb l'Administració i en general amb els poders públics.
- Conèixer i saber aplicar els criteris de prelación de les fonts per determinar les normes aplicables en cada cas, i especialment el de la conformitat amb les regles, els principis i els valors constitucionals.
- Interpretar textos jurídics des d'una perspectiva interdisciplinària utilitzant els principis jurídics i els valors i principis socials, ètics i deontològics com a eines d'anàlisi.
- Pronunciar-se amb una argumentació jurídica convincent sobre una qüestió teòrica relativa a les diverses matèries jurídiques.
- Resoldre casos pràctics conforme al Dret positiu vigent, la qual cosa implica l'elaboració prèvia de material, la identificació de qüestions problemàtiques, la selecció i interpretació de la dada de Dret positiu aplicable i l'exposició argumentada de la subsunció.
- Utilitzar amb destresa i precisió el llenguatge jurídic i la terminologia pròpia de les diferents branques del dret: Redactar de forma ordenada i comprensible documents jurídics. Comunicar

oralment i per escrit idees, argumentacions i raonaments jurídics usant els registres adequats en cada context.

- Utilitzar les tecnologies de la informació i les comunicacions per a la recerca i obtenció d'informació jurídica (bases de dades de legislació, jurisprudència, bibliografia, etc.), així com eines de treball i comunicació.

E. Quadre-resum

Tot seguit podreu trobar un quadre-resum que sintetitza les principals competències que aplega la categoria.

COMPETÈNCIES ESPECIFÍQUES	
Competències instrumentals (aplicades a l'àrea de coneixement)	
Competències cognitives (capacitat per a entendre i generar idees i pensaments)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Reflexió crítica aplicada ▪ Capacitat d'anàlisi aplicada ▪ Argumentació aplicada ▪ Resolució de problemes ▪ Confecció de diagnòstics i solucions
Competències metodològiques (organització del temps i estratègies d'aprenentatge, prendre decisions)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Planificació ▪ Gestió del temps
Habilitats tecnològiques (relacionades amb l'ús d'aparells; informàtica i ús de la informació)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Funcionament i ús de les TIC
Habilitats lingüístiques (com la comunicació oral i escrita o els coneixements d'una segona llengua)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Comunicació oral aplicada ▪ Comunicació escrita aplicada
Competències interpersonals aplicades	
Treball en equip	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Treball en equip interdisciplinari ▪ Treball en equip en un context internacional respectiu ▪ Capacitat de crítica i autocrítica aplicada
Comunicació interpersonal	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Habilitat en relacions d'estructures jeràrquiques ▪ Habilitat en relacions amb personal d'altres àrees nacionals i internacionals
Compromís ètic	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Coneixement i aplicació del codi deontològic jurídic ▪ Reconeixement de la diversitat i multiculturalitat
Negociació	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Habilitats negociadores
Competències sistèmiques aplicades	
Creativitat	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Disseny i desenvolupament de projectes aplicats ▪ Capacitat de generar noves idees
Lideratge	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Iniciativa i esperit emprenedor

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ “Dotes de mando”
Gestió per objectius	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Motivació per la qualitat. ▪ Motivació per assolir resultats

Quadre 2: Competències específiques

Font: elaboració pròpia a partir de: Projecte Tuning; Tuning Amèrica Latina. Derecho i
http://www.fing.uce.edu.ec/ingenieria/images/stories/pdf/4_Competencias_Definicion_clasificacion.pdf

III. ACTIVITATS PER TREBALLAR LES COMPETÈNCIES.

SUMARI

- A. Alguns conceptes previs
- B. Treball grupal: veure treball col·laboratiu
- C. ABP. Aprenentatge basat en problemes
- D. Debats estructurats
- E. Projectes
- F. Simulacions
- G. Estratègies de treball col·laboratiu
- H. Carpeta d'aprenentatge
- I. Presentació/Exposició
- J. Estudi de cas
- K. Lectures
- L. Recensió crítica
- M. Informe
- N. Dictamen
- O. Memòria
- P. Comentari de text (sentències, normes i doctrina)
- Q. Mapes conceptuals
- R. Casos pràctics
- S. Dietari reflexiu

A. Alguns conceptes previs

a) Objectius d'aprenentatge.

L'aprenentatge basat en competències té com objectiu assegurar que els estudiants assoleixin coneixements, habilitats i actituds respecte del que s'està estudiant i també respecte de la seva futura inserció en el món laboral o en la seva formació de postgrau. En l'aprenentatge basat en competències

el docent ha de tenir en compte quins són els objectius d'aprenentatge de l'estudiant per tal de descriure la competència a treballar, i descriure les activitats per desenvolupar la competència escollida.

La descripció de la competència comportarà que els estudiants sàpiguen l'objectiu a assolir en el procés d'aprenentatge i com es mesurarà el seu treball respecte de l'adquisició de la competència. A més, els futurs oferents de feina tindran un referent d'allò que els graduats saben i són capaços de fer.

La descripció de les activitats on es manifesten les competències permetrà que l'estudiant sàpiga quins coneixements o habilitats es troben integrats en les activitats i el nivell de complexitat en que s'han de concretar.

b) Resultats d'aprenentatge

La determinació dels objectius d'aprenentatge a assolir amb les competències definides permetran concretar els resultats d'aprenentatge esperats en cada activitat.

Els resultats d'aprenentatge permeten recollir evidències del treball desenvolupat per l'estudiant.

c) Evidències d'aprenentatge

Les evidències d'aprenentatge de les competències adquirides per els estudiants es fan paleses en els documents i materials realitzats per l'estudiant en les diferents activitats descrites per desenvolupar-les.

B. Treball grupal: veure treball col·laboratiu

Competències associades al treball grupal

- Treball en equip
- Capacitat d'anàlisi
- Reflexió crítica
- Gestió de la informació
- Argumentació
- Comunicació escrita
- Resolució de problemes
- Creativitat
- Compromís ètic
- Capacitat de relació
- Interpretació

C. ABP. Aprenentatge basat en problemes

El punt de partida és un escenari problematitzat que, dissenyat pel professor, l'estudiant ha de treballar per desenvolupar determinades competències prèviament definides.

L'ABP es basa en la idea de que l'estudiant aprèn de manera més adient quan experimenta, o investiga fenòmens o situacions quotidianes. Les situacions/problemes que són les bases del mètode es basen en situacions complexes del món real.

L'aprenentatge és més estimulante quan es plantegen preguntes que requereixen l'esforç intel·lectual del

estudiant i quan inicialment no se'ls dona tota la informació necessària per solucionar els problemes, i són ells els que han d'identificar, trobar i utilitzar els recursos necessaris

L'ABP també es basa en la idea de què els problemes que tenen certa dificultat es resolen millor en grup. La col·laboració facilita l'aprenentatge perquè exigeix que l'estudiant exposi i argumenti les solucions i participi en un debat amb els altres. És un mètode de treball actiu, centrat en l'estudiant, en el que el professor és sobretot un facilitador.

En la metodologia ABP hi ha quatre etapes fonamentals:

- a) El professor presenta als alumnes una situació-problema, prèviament seleccionada o elaborada para afavorir determinades competències de l'estudiant, fixa les condicions de treball i forma petits grups.
- b) Els estudiants identifiquen les seves necessitats d'aprenentatge, és a dir, allò que no saben prou bé per a poder entendre el problema.
- c) Els estudiants cerquen informació, complementen els seus coneixements previs i construeixen les seves pròpies idees.
- d) Els estudiants s'expliquen el problema i fan propostes que presenten al professor i a la resta dels companys, els quals discuteixen les diferents propostes.

L'ABP està associat a les següents competències:

- Treball en equip
- Comunicació oral
- Capacitat d'anàlisi
- Reflexió crítica
- Gestió de la informació
- Argumentació
- Comunicació escrita
- Resolució de problemes
- Creativitat
- Compromís ètic
- Capacitat de relació
- Interpretació

D. Debats estructurats

Els debats són activitats molt flexibles tant pel que fa al seu plantejament com a la seva realització i són una eina eficaç per a la reflexió.

Els debats poden ser orals o bé escrits. En aquest últim cas es fomenta més la reflexió. Al no ser espontànies les intervencions dels estudiants aquests tenen més temps per preparar-se.

La dificultat principal és l'avaluació al tractar-se d'una activitat grupal, i de manera molt especial, si tots els estudiants no tenen el mateix domini de la matèria, capacitat d'anàlisi, reflexió o capacitat d'argumentació.

Al principi de l'activitat s'han de fixar els criteris que han de regular les intervencions i el desenvolupament general de l'activitat per tal d'evitar les situacions descrites i que solen ser freqüents en aquest tipus d'activitats: falta de participació, intervencions reiteratives, intervencions no

relacionades amb el tema de debat.

El docent ha de procurar un nivell òptim de participació dels estudiants. Les qüestions que es plantegen a l'inici del debat han de ser un punt de partença que permeti explorar altres qüestions que puguin sortir arran de les intervencions dels estudiants, facilitant noves vies de debat.

Els debats estan vinculats al desenvolupament de les següents competències :

- Treball en equip
- Comunicació oral
- Capacitat d'anàlisi
- Reflexió crítica
- Argumentació
- Interpretació

E. Projectes

Conjunt d'activitats sistemàtiques i elaborades que es duen a terme per tal de donar resposta a un problema o a una pregunta. Les activitats han de ser desplegades per l'estudiant al llarg del temps, tot justificant adequadament totes les decisions que es vagin prenent. És important que les persones involucrades en el projecte tinguin clars els objectius que es persegueixen amb la seva realització.

- Treball en equip
- Capacitat d'anàlisi
- Reflexió crítica
- Gestió de la informació
- Argumentació
- Resolució de problemes
- Creativitat
- Compromís ètic
- Capacitat de relació
- Interpretació

F. Simulacions

La simulació consisteix a representar situacions reals on els estudiants posen en joc coneixements, habilitats i actituds objecte d'aprenentatge i avaluació, sense els riscos que les situacions reals comporten. Les simulacions es poden dur a terme a l'aula com si es tractes d'una obra de teatre, o mitjançant programes informàtics disponibles al mercat. Les simulacions afavoreixen la motivació dels estudiants i la comprensió de situacions complexes, com també l'aprenentatge experiencial. Exemples: simulació de la negociació d'un contracte, d'una junta de socis etc. Pot estar vinculat al desenvolupament de les següents competències:

- Treball en equip
- Comunicació oral
- Capacitat d'anàlisi
- Reflexió crítica
- Argumentació
- Resolució de problemes

- Capacitat de relació
- Interpretació

G. Estratègies de treball col·laboratiu

És l'aprenentatge que es produeix en l'àmbit de petits grups organitzats pel professor per dur a terme algunes de les tasques del curs, amb un pla de treball detallat i impacte en la qualificació. És necessària la contribució de tots els membres per a l'èxit de l'activitat. Cada membre del grup és responsable del seu aprenentatge i del dels seus companys. És necessària la col·laboració entre els companys per conèixer, compartir i ampliar la informació que cadascun d'ells té sobre el tema.

Els membres del grup juguen rols que es relacionen, complementen i diferencien per assolir un resultat comú. Cal que els participants treballin junts en una tasca comuna per a produir un resultat que no es podria assolir individualment.

a) *Puzle de grup*

És una tècnica de treball col·laboratiu, en línies generals la tècnica consisteix a:

1. En primer lloc s'ha d'organitzar els alumnes en petits grups de tres o quatre persones que podem denominar Grup base.
2. En segon lloc, cal seleccionar un tema que es pugui dividir en tres o quatre parts raonablement independents. Cada membre del grup s'ha de responsabilitzar d'una de les parts.
3. Cada alumne ha de realitzar el treball individual corresponent al material que li ha estat assignat.
4. A continuació s'han de organitzar REUNIONS D'EXPERTS. Es tracta de grups de tres o quatre persones en què tots han treballat els mateixos temes o materials. En aquestes reunions els alumnes han de compartir i aclarir els dubtes sobre els materials treballats.
5. Cada alumne que participa en la reunió d'experts s'ha de preparar per explicar el seu material als companys del grup base.
6. A la reunió del grup base, cada membre del grup, ha d'exposar de forma rotativa la part que ha treballat a la resta de companys.
7. Per últim, el professor ha de proposar a cada grup, o a nivell individual, un exercici que permeti els alumnes comprovar que han assimilat els materials que han treballat al puzle.

b) *Relat de grup*

És una activitat que permet desenvolupar treball col·laboratiu on els estudiants descriuen les tasques realitzades dins o fora de l'aula.

Aquesta activitat permet que els alumnes mostrin diferents perspectives de la feina realitzada pel grup. permet que el docent tingui coneixement del funcionament del grup fora del aula i que l'alumne intervingui en la descripció de la feina feta dins del grup.

Competències que es poden treballar amb les estratègies de treball col·laboratiu:

- Treball en equip
- Comunicació oral i escrita

H. Carpeta d'aprenentatge

Es tracta de carpetes o similars (CD, DVD, Carpeta electrònica, web 2.0) on els estudiants recullen una selecció de materials i documentació diversa, exercicis, pràctiques, reflexions, autoavaluacions etc., que evidencien el rendiment, l'esforç i el progrés de l'estudiant en el marc d'una matèria. La funció d'aquestes carpetes és documentar i registrar el procés d'aprenentatge de l'alumne. És fonamental que les carpetes continguin autoreflexions i avaluacions per part dels alumnes.

Competències que es poden treballar amb la carpeta d'aprenentatge:

- Treball en equip
- Comunicació oral
- Capacitat d'anàlisi
- Reflexió crítica
- Gestió de la informació
- Argumentació
- Comunicació escrita
- Creativitat
- Compromís ètic
- Capacitat de relació
- Interpretació

I. Presentació/Exposició

Presentació organitzada d'informació davant d'una audiència. Al marge dels continguts, en una exposició resulta convenient avaluar tots aquells aspectes propis de la comunicació

Competències que es poden treballar amb les presentacions/exposicions:

- Comunicació oral
- Reflexió crítica

J. Estudi de cas

Anàlisi intensiva i completa d'un fet, problema o esdeveniment real amb la finalitat de conèixer-lo, interpretar-lo i resoldre'l, generar hipòtesis, contrastar dades, reflexionar, completar coneixements, diagnosticar i, en ocasions, introduir-los en els possibles procediments alternatius de solucions.

L'anàlisi profunda dels exemples es prenen de la realitat i enllacen directament la teoria amb la pràctica en un procés reflexiu que es converteix en aprenentatge significatiu, a l'haver de mostrar i analitzar com els experts han resolt o poden resoldre els problemes o les decisions que han pres o podrien prendre i els valors, tècniques i recursos utilitzats en cada una de les possibles alternatives. El fet de cercar una comprensió o interpretació completa del cas, així com de les decisions i possibles punts de vista del seu actor provoquen un aprenentatge actiu i serveix per generar solucions contrastades i fins i tot exercitar-se en procediments de solució.

El procés consisteix en la presentació per part del professor d'un cas concret per al seu estudi amb un guió que orienti el procés.

Poden distingir-se tres etapes:

1. Presentació i familiarització inicial amb el tema: els estudiants, després d'un estudi individual, fan una anàlisi inicial en una sessió grupal, guiats pel professor, interpretant i clarificant els diferents punts de vista.
2. Anàlisi detallada del cas. Identificació i formulació de problemes, detecció de punts forts i febles, intentat donar respostes totals o parcials, als diferents elements que els componen, tasques que es poden fer en petits grups o en sessions plenàries.
3. Preparació de conclusions i recomanacions de forma cooperativa encaminades a la presa de decisions, avaluant diferents alternatives per a la solució i procurant fer una reflexió individual.

És important la selecció del cas, doncs cal que sigui atractiu i respongui als objectius i nuclis temàtics d'estudi.

Tres models en funció dels seus propòsits

1. Centrat en el anàlisi de casos, s'analitzen les solucions donades per experts.
2. Centrats en l'aplicació de principis, els estudiants s'exerciten en la selecció i aplicació de normes i legislació per a cada cas.
3. Centrats en l'entrenament, en la resolució de situacions, no oferint d'entrada la solució correcta, si no estant obert a diferents solucions i a la complexitat de cada cas.

“És una estratègia que es basa en la presentació i la descripció d'una situació real o fictícia [...]. L'estudiant [...] ha d'analitzar la situació, identificar els problemes i decidir sobre les accions, que segons el seu criteri, s'haurien d'aplicar per resoldre el cas.” (AQU, 2009).

L'estudi de cas es pot desenvolupar a nivell individual o col·lectiu per part de l'estudiant.

L'estudiant ha de tenir uns coneixements i unes informacions que li permetin analitzar la situació i fer propostes de solució.

Hi ha diferents formes de preparar l'estudi de cas, tot dependrà del nombre d'alumnes (grups reduïts petits fins a 15 – grups reduïts grans fins a 40) i la dinàmica de grup que es vulgui emprar pel professorat (treball individual o de grup, activitat dins i/o fora de l'aula...). Així, per exemple: l'estudi de cas en grups idèntics, estudi de cas amb intervals de síntesis, el cas obert o el cas vist abans, entre d'altres. (FERRER CERVERÓ, V., 1994).

El docent pot preparar un *Casebook* on hi constin els casos elaborats o la jurisprudència a tractar amb referències doctrinals i jurisprudencials per a la seva resolució.

Competències que es poden treballar amb l'estudi de cas:

- Comunicació oral
- Capacitat d'anàlisi
- Reflexió crítica
- Gestió de la informació
- Argumentació
- Comunicació escrita
- Resolució de problemes

- Creativat
- Compromís ètic
- Capacitat de relació
- Interpretació

K. Lectures

Les lectures formen part del grup d'activitats que permeten treballar amb textos i estudis comparats que tenen com a element comú que s'han desenvolupat prenent com a base un material específic i/o una metodologia necessària per a una correcta resolució. Si per exemple, es pretén que l'activitat tingui com a base un determinat text jurídic o article doctrinal, s'hauria de donar rellevància en la seva elecció per a que permeti assolir els objectius que es persegueixen. En aquest punt la tasca a desenvolupar per l'estudiant consisteix en l'anàlisi del text proposat, argumentant la seva postura amb altres comentaris doctrinals i/o jurisprudencials, textos econòmics o empresarials, o d'altres que li permetin entendre les seves reflexions.

Competències que es poden treballar amb les lectures:

- Capacitat d'anàlisi
- Argumentació
- Compromís ètic
- Capacitat de relació
- Interpretació

L. Recensió crítica

La recensió crítica es troba dins del mateix grup d'activitats com les lectures, que permet treballar textos jurídics, doctrina o resolucions judicials. Els mateixos comentaris fets respecte de les lectures, es poden fer de la recensió crítica. En tot cas el mètode per fer efectiva aquesta activitat és divers i, sempre que es vulgui que la recensió tingui una forma concreta, i és en aquest sentit, que s'haurà de determinar exactament en el document de treball.

Competències que es poden treballar amb la recensió crítica:

- Capacitat d'anàlisi
- Comunicació escrita
- Capacitat de relació
- Interpretació

M. Informe

Un informe és una eina que permet que l'estudiant faci un comentari sobre una qüestió o situació jurídica concreta que el docent ha determinat amb caràcter previ. El docent revisa els coneixements adquirits per part de l'estudiant i pot donar uns paràmetres sobre l'extensió, continguts i informació a treballar.

Competències que es poden treballar amb l'informe:

- Capacitat d'anàlisi
- Reflexió crítica
- Gestió de la informació
- Argumentació
- Comunicació escrita
- Resolució de problemes
- Creativitat
- Compromís ètic
- Capacitat de relació
- Interpretació

N. Dictamen

Un dictamen es podria considerar com una opinió jurídica emesa per l'estudiant respecte d'un tema, problemàtica o qüestió jurídica plantejats pel docent. Com en el cas de l'informe, el dictamen és una activitat que permet l'aplicació pràctica de coneixements adquirits per part de l'estudiant i, a més, uns certs mínims requisits formals per a que la resolució sigui adequada.

El dictamen hauria de tenir una estructura formal dissenyada per l'estudiant on quedés reflectida la situació de fet objecte d'anàlisi, la valoració jurídica de la situació problemàtica plantejada i unes conclusions respecte d'aquesta qüestió. El docent podria donar unes pautes d'elaboració del dictamen de caràcter formal i unes eines de cerca d'informació jurídica. L'estudiant hauria de desenvolupar el dictamen a través dels coneixements adquirits i les informacions cercades.

Competències que es poden treballar amb el dictamen:

- Capacitat d'anàlisi
- Reflexió crítica
- Gestió de la informació
- Argumentació
- Comunicació escrita
- Resolució de problemes
- Creativitat
- Compromís ètic
- Capacitat de relació
- Interpretació

O. Memòria

La memòria és una eina que permet al docent comprovar tota la informació treballada al llarg d'un període de temps per part de l'estudiant. La memòria és un recull comentat de les tasques desenvolupades i coneixements adquirits que desenvoluparà l'estudiant atenent a les indicacions del docent.

Competències que es poden treballar amb la memòria:

- Capacitat d'anàlisi
- Reflexió crítica
- Gestió de la informació

- Argumentació
- Comunicació escrita
- Resolució de problemes
- Creativitat
- Compromís ètic
- Capacitat de relació
- Interpretació

P. Comentari de text (sentències, normes i doctrina)

Consisteix en l'estudi detallat d'un text (sentències, normes i/o doctrina) ja sigui preparat pel docent, ja sigui escollit per l'estudiant, en la seva forma i contingut. Es pot demanar a l'estudiant que relacioni el text amb els continguts treballats durant el curs.

Competències que es poden treballar amb el comentari de text:

- Argumentació
- Creativitat
- Compromís ètic
- Capacitat de relació
- Comunicació escrita
- Gestió de la informació

Q. Mapes conceptuals

El mapa conceptual és una eina pedagògica que permet a l'estudiant relacionar els conceptes que va adquirint en el seu aprenentatge, fomentar la seva capacitat de síntesi i relacionar els coneixements que va adquirint. L'estudiant genera coneixement sintètic.

Hi ha diverses eines informàtiques que permeten elaborar mapes conceptuals. Entre aquestes destaquem el IHMC Cmap Tools de programari lliure.

Competències que es poden treballar amb els mapes conceptuals: Comunicació escrita, resolució de problemes, creativitat, capacitat de relació i interpretació.

Competències que es poden treballar amb els mapes conceptuals:

- Comunicació escrita
- Resolució de problemes
- Creativitat
- Capacitat de relació
- Interpretació

R. Casos pràctics

El cas pràctic és un instrument formatiu que permet que l'estudiant analitzi coneixements, sigui iniciat a la recerca i adopti posicions crítiques davant dels casos plantejats. El docent pot preparar un dossier de pràctiques que sigui un manual de consulta i informació sobre com es realitzaran les pràctiques, els

objectius, la metodologia, l'avaluació i la informació que hauria de conèixer abans de començar les pràctiques. (FERRER CERVERÓ, V., 1994).

Competències que es poden treballar amb els casos pràctics:

- Resolució de problemes.

S. Dietari reflexiu

Document on es fan valoracions, es formulen hipòtesis, es plantegen interpretacions jurídiques o es poden fer anàlisis crítics de determinades qüestions jurídiques plantejades pel docent.

El dietari de reflexió és una eina docent que permet que l'estudiant reflexioni sobre les dificultats de l'estudi que desenvolupa com l'elaboració d'un anàlisi dels coneixements que va adquirint.

Existeixen alguns models que permeten iniciar la reflexió dins del dietari. Seguint el model de Barrell, J. (1998), es poden recomanar les següents reflexions per iniciar el dietari per part de l'estudiant:

Em sembla que el més important aquí és

Voldria saber més coses sobre ...

Em sobta que ...

Això em fa pensar en ...

Això em recorda

Això té relació o està connectat amb ...

Em sorprèn/fascina que ...

Tinc la impressió que ...

En una primera aproximació, podria dir ...

Estic aprenent (matèria, pensament, habilitats, altres coses) ...

No acabo d'entendre ...

Em fa l'efecte que ...

Tinc dificultats per a ...

He trobat informació que em fa pensar que ...

Competències que es poden treballar amb el dietari reflexiu:

- Reflexió crítica

T. Quadre-resum

El quadre-resum que s'ofereix a continuació posa en relació les activitats que es poden dur a terme amb

les competències que es pretenen assolir.

QUADRE D'EQUIVALÈNCIES ACTIVITATS/COMPETÈNCIES	
ACTIVITATS	COMPETÈNCIES
Treball grupal (veure treball col·laboratiu)	<ul style="list-style-type: none"> ■ Treball en equip ■ Capacitat d'anàlisi ■ Reflexió crítica ■ Gestió de la informació ■ Argumentació ■ Comunicació escrita ■ Resolució de problemes ■ Creativitat ■ Compromís ètic ■ Capacitat de relació ■ Interpretació
ABP. Aprenentatge basat en problemes	<ul style="list-style-type: none"> ■ Treball en equip ■ Comunicació oral ■ Capacitat d'anàlisi ■ Reflexió crítica ■ Gestió de la informació ■ Argumentació ■ Comunicació escrita ■ Resolució de problemes ■ Creativitat ■ Compromís ètic ■ Capacitat de relació ■ Interpretació
Debats estructurats	<ul style="list-style-type: none"> ■ Treball en equip ■ Comunicació oral ■ Capacitat d'anàlisi ■ Reflexió crítica ■ Argumentació ■ Interpretació
Projectes	<ul style="list-style-type: none"> ■ Treball en equip ■ Capacitat d'anàlisi ■ Reflexió crítica ■ Gestió de la informació ■ Argumentació ■ Resolució de problemes ■ Creativitat ■ Compromís ètic ■ Capacitat de relació ■ Interpretació

Simulacions	<ul style="list-style-type: none"> ■ Treball en equip ■ Comunicació oral ■ Capacitat d'anàlisi ■ Reflexió crítica ■ Argumentació ■ Resolució de problemes ■ Capacitat de relació ■ Interpretació
Estratègies de treball col·laboratiu	<ul style="list-style-type: none"> ■ Treball en equip ■ Comunicació oral i escrita
Carpeta d'aprenentatge	<ul style="list-style-type: none"> ■ Treball en equip ■ Comunicació oral ■ Capacitat d'anàlisi ■ Reflexió crítica ■ Gestió de la informació ■ Argumentació ■ Comunicació escrita ■ Creativitat Compromís ètic ■ Capacitat de relació ■ Interpretació
Presentació/Exposició	<ul style="list-style-type: none"> ■ Comunicació oral ■ Reflexió crítica
Estudi de cas	<ul style="list-style-type: none"> ■ Comunicació oral ■ Capacitat d'anàlisi ■ Reflexió crítica ■ Gestió de la informació ■ Argumentació ■ Comunicació escrita ■ Resolució de problemes ■ Creativat ■ Compromís ètic ■ Capacitat de relació ■ Interpretació
Lectures	<ul style="list-style-type: none"> ■ Capacitat d'anàlisi ■ Argumentació ■ Compromís ètic ■ Capacitat de relació ■ Interpretació
Recensió crítica	<ul style="list-style-type: none"> ■ Capacitat d'anàlisi ■ Comunicació escrita ■ Capacitat de relació ■ Interpretació
Informe	<ul style="list-style-type: none"> ■ Capacitat d'anàlisi

	<ul style="list-style-type: none"> ■ Reflexió crítica ■ Gestió de la informació ■ Argumentació ■ Comunicació escrita ■ Resolució de problemes ■ Creativitat ■ Compromís ètic ■ Capacitat de relació ■ Interpretació
Dictamen	<ul style="list-style-type: none"> ■ Capacitat d'anàlisi ■ Reflexió crítica ■ Gestió de la informació ■ Argumentació ■ Comunicació escrita ■ Resolució de problemes ■ Creativitat ■ Compromís ètic ■ Capacitat de relació ■ Interpretació
Memòria	<ul style="list-style-type: none"> ■ Capacitat d'anàlisi ■ Reflexió crítica ■ Gestió de la informació ■ Argumentació ■ Comunicació escrita ■ Resolució de problemes ■ Creativitat ■ Compromís ètic ■ Capacitat de relació ■ Interpretació
Comentari de text (sentències, normes i doctrina)	<ul style="list-style-type: none"> ■ Argumentació ■ Creativitat ■ Compromís ètic ■ Capacitat de relació ■ Comunicació escrita ■ Gestió de la informació ■
Mapes conceptuals	<ul style="list-style-type: none"> ■ Comunicació escrita ■ Resolució de problemes ■ Creativitat ■ Capacitat de relació ■ Interpretació
Casos pràctics	<ul style="list-style-type: none"> ■ Resolució de problemes.
Dietari reflexiu	<ul style="list-style-type: none"> ■ Reflexió crítica

Quadre 3: Equivalències entre activitats i competències

Font: Elaboració pròpia a partir de Villa y Poblete (2007) i AQU (2009)

IV. L'AVALUACIÓ DELS APRENENTATGES

SUMARI

A. Consideracions generals sobre el procés d'avaluació

B. Instruments d'avaluació

C. Avaluació tradicional

D. Avaluació d'execucions

E. Criteris d'avaluació

En un context d'aprenentatge basat en competències cal distingir entre quatre components diferents però interactius (AQU 2009):

- Descripció de la competència
- Descripció de les activitats on es manifestarà la competència
- Instruments o mitjans per avaluar la competència
- Estàndars o criteris pels quals es jutja si algú és competent o no

A. Consideracions generals sobre el procés d'avaluació

L'avaluació es basa en la resolució de reptes propers als estudiants dins del marc i l'entorn professional¹⁰.

Com a norma general, l'avaluació ha de ser continuada¹¹, perquè es considera la base de l'avaluació formativa.

Per avaluar, cada competència ha de estar definida determinant:

1. Què es vol avaluar.
2. Com es vol avaluar.
3. Nivells d'avaluació. Que es poden subdividir en tres o quatre nivells de realització que indiquen la profunditat en la que els estudiants són capaços de desenvolupar la competència.

Així doncs, els nivells que es poden seguir per l'avaluació d'aquestes competències poden ser els següents:

1. Nivell bàsic: Es refereix al coneixement de l'estudiant necessari per desenvolupar l'habilitat de s'hagi definit.
2. Nivell mitja: És la manera com s'aplica el coneixement o la destresa en diferents situacions. Com ara: analitza, resol, aplica, jutja, etc.

¹⁰ Art. 7 de les Normes reguladores de l'avaluació i de la qualificació dels aprenentatges de la UB (aprovades pel Consell de Govern de 6 de juliol de 2006): Són objecte d'avaluació els aprenentatges que hagi dut a terme l'estudiant, que li aportin coneixements, habilitats i actituds que corresponguin als objectius i als continguts o temes especificats en el pla docent de l'assignatura.

¹¹ Art.10.1 de les Normes esmentades.

- Nivell superior: Indica la manera en la que la persona és capaç d'integrar en la seva vida la destresa i l'habilitat i és capaç de demostrar-ho. És l'ús que la persona fa d'aquesta competència.

B. Instruments d'avaluació

L'elecció de l'instrument d'avaluació adient depèn d'allò que es vol avaluar. En una primera aproximació pot ser útil fer servir com a referència la piràmide de Miller (1990). Parteix de la distinció entre l'avaluació de conductes i l'avaluació de coneixements. Les competències associades a una conducta només es poden avaluar en l'acció. En canvi, les competències relatives al coneixement poden ser avaluades mitjançant instruments més simples, com poden ser les proves orals o escrites.

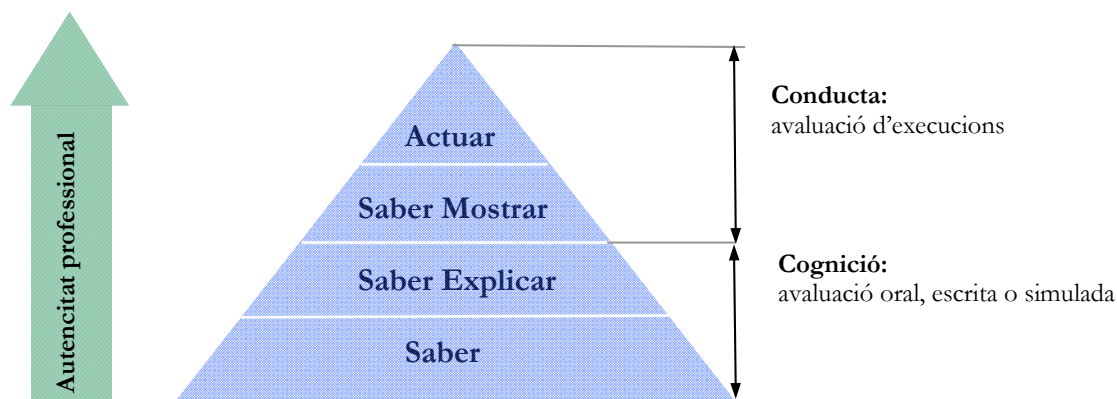

Figura 1. Piràmide de Miller

Font: Miller (1990)

La piràmide de Miller distingeix, doncs, dos grans tipus de proves que les podríem classificar en avaluació tradicional (proves de paper i llapis) i avaluació d'execucions (AQU, 2009)

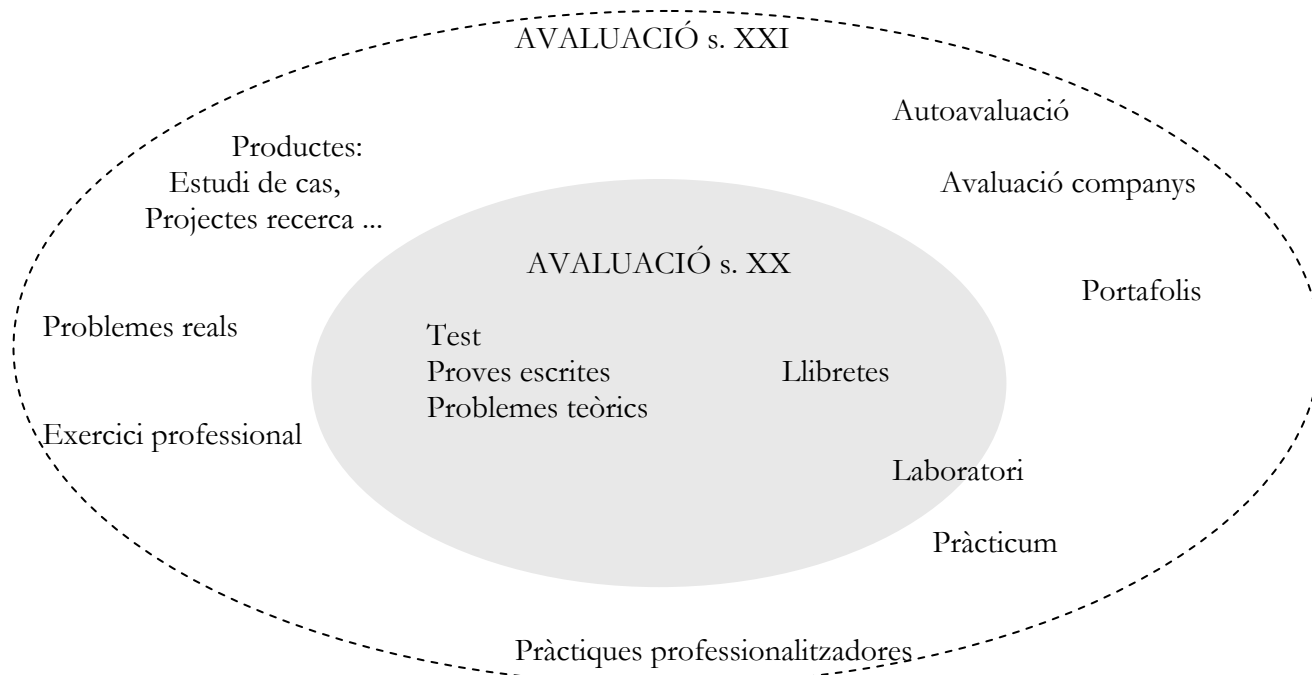

Figura 2. Avaluació tradicional i avaluació d'execucions

Font: Prades 2005

C. Avaluació tradicional

L'avaluació tradicional està centrada en els objectius de coneixement. Les proves utilitzades acostumen a avaluar habilitats de baix nivell (record, comprensió), però poden avaluar també habilitats d'alt nivell (aplicació, relació, síntesi, avaluació) si estan dissenyades amb aquesta finalitat.

	Característiques	Útil per a mesurar
Tests objectius	Proves en les quals es requereix seleccionar la resposta correcta d'un conjunt de diverses possibilitats (ítems de cert/fals, ítems d'aparellament, d'elecció múltiple, etc.). Els ítems poden ser gràfics, textos, exemples o, fins i tot, casos.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Reconèixer i discriminar informació. ▪ Aplicació de principis o regles. ▪ Interpretació de dades.
Preguntes curtes	Conjunt de preguntes obertes on l'estudiant construeix la seva resposta amb tota llibertat. Segons l'amplitud de resposta que s'exigeix, es diferencia entre proves d'assaig ampli, o desenvolupament de temes, i proves d'assaig restringit, o de resposta curta.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Reproducció del coneixement. ▪ Descripció d'un procés. ▪ Anàlisi de la informació. ▪ Interpretació. ▪ Construcció d'una estratègia. ▪ Generació d'hipòtesis. ▪ Transferència de coneixements. ▪ Ús acurat del llenguatge. ▪ Argumentació i raonament conceptual.
Proves orals	Impliquen un o dos examinadors que fan preguntes als estudiants referents a la comprensió i a l'habilitat d'aplicar el que han après, però també s'hi poden incloure debats, simulacions, jocs de rol, etc.	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Capacitat de comunicació. ▪ Habilitats interactives. ▪ Pensament autònom. ▪ Expressió oral.

Font: Adaptat d'AQU (2009)

D. Avaluació d'execucions

L'avaluació d'execucions permet abastar un ventall molt ampli de competències i és un bon instrument per mesurar l'assoliment de les competències disciplinàries específiques com també les de caràcter transversal (genèric o aplicat).

	Característiques	Útils per a mesurar
Execucions	Són específics per a cada ensenyament; per exemple: una demanda o un dictamen per a estudiants de dret. També es pot emprar per avaluar demostracions del treball de l'estudiant: resultats de la cerca de criteris de decisió en la jurisprudència, un informe després de l'entrevista a un client o d'una sessió d'assessorament, etc. Es poden observar els futurs professionals duent a terme l'activitat assenyalada. També es poden emprar programes de simulació.	Eina ideal per avaluar competències disciplinàries o tècniques pròpies de l'àrea de coneixement. Promouen la transferència dels coneixements acadèmics i afavoreixen habilitats cognitives d'alt ordre. El grau en què es desenvolupin unes altres competències transversals dependrà del tipus de prova (productes escrits, gràfics, pòsters, estudis de cas, etc.). Per exemple: <ul style="list-style-type: none">▪ Projectes: manera d'avaluar la capacitat de gestió de la informació, l'aplicació dels coneixements i les competències disciplinàries en la resolució de problemes.▪ Pòsters: donen l'oportunitat per integrar les competències de comunicació (oral, escrita, gràfica) amb continguts acadèmics.▪ Estudis de cas: serveixen per a mesurar la capacitat en la resolució de problemes i la formulació de propostes alternatives.
Pràctiques estructurades	Són un tipus de proves d'execucions. Consisteixen en exàmens pràctics estructurats objectivament i tenen per objectiu provar un ampli ventall d'habilitats d'una manera objectiva. Els estudiants passen per una sèrie d'estacions i duen a terme una varietat de tasques pràctiques. Sovint tenen el suport d'actors que simulen persones que requereixen els serveis d'un professional.	Competències disciplinàries específiques o tècniques. Imprescindible en la pràctica de simulacions.

	Característiques	Útils per a mesurar
Portafolis	Els portafolis són una col·lecció selectiva, deliberada i validada dels treballs fets per l'estudiant en què es reflecteixen els esforços, els progressos i els aprenentatges en una àrea específica al llarg d'un període de temps. Els estudiants reuneixen, presenten, expliquen i avaluen el seu aprenentatge amb relació als objectius del curs i als seus propis objectius o expectatives.	La seva finalitat és fer un balanç del progrés i del desenvolupament dels aprenentatges de l'estudiant. Afavoreix el desenvolupament de competències d'independència o autonomia, reflexió i autoorientació. Promou l'autoconsciència i la responsabilitat sobre el propi aprenentatge. Il·lustra tendències longitudinals, subratlla les fortaleses de l'aprenentatge i identifica les debilitats a millorar. Cal preveure els criteris per a l'avaluació del portafoli i fer-los públics al començament del curs.

Font: Adaptat d'AQU (2009)

E. Criteris d'avaluació

Per tal de dur a terme la tasca d'avaluació és imprescindible dotar-nos d'uns criteris que ens permetran mesurar el grau assolit en el desenvolupament d'una determinada habilitat. Aquests criteris poden fer referència tant a la forma (presentació, correcció ortogràfica i gramatical, ordre, sistemàtica, etc.) com al contingut. Per a l'avaluació de les competències transversals ens pot ser d'utilitat disposar de rúbriques o matrius d'avaluació que ens ajudaran a classificar un determinat resultat d'aprenentatge en una categoria concreta i atorgar d'aquesta manera un valor a l'aprenentatge de l'estudiant. A continuació es mostren 11 rúbriques d'avaluació de competències transversals agrupades en dos capítols. En números àrabs correlatius (1, 2, 3, etc.) s'agrupen les competències que fan referència a aspectes del coneixement i en números romans (I, II, III, etc.) aquelles l'aspecte més destacat de les quals és una conducta.

1. CAPACITAT D'ANÀLISI.

DESCRIPTORS	INDICADORS			
	1	2	3	4
1. Enumera ordenadament els elements continguts en un text	No enumera o només alguns dels elements d'un text	Enumera els elements d'un text però de forma desordenada	Enumera els elements d'un text de forma ordenada	Enumera els elements d'un text de forma ordenada i estableix categories o grups d'elements
2. Agrupa i descriu conjunts d'elements en categories	No agrupa i/o descriu conjunts d'elements en categories	Agrupa i descriu conjunts d'elements però no ho fa en categories	Agrupa i descriu conjunts d'elements en categories	Agrupa, descriu i explica correctament els conjunts d'elements en categories
3. Identifica les idees o conceptes principals	Confon idees i conceptes principals i secundaris	No identifica totes les idees conceptes principals	Identifica totes les idees i conceptes principals	Identifica i ordena de forma coherent totes les idees i conceptes principals
4. Identifica llacunes o dèficits d'informació	No identifica o només en part, les llacunes d'informació	Identifica les llacunes d'informació	Proposa diferents fonts d'informació	Incorpora la informació solucionant les llacunes
5. Estableix relacions causa-efecte	No identifica les relacions de causalitat o ho fa de forma incorrecta	Identifica correctament les relacions de causalitat	Argumenta correctament les relacions de causalitat	Incorpora elements externs que recolzen i reforcen les seves conclusions
6. Dissenya el procés adequat per assolir els objectius proposats	Dissenya un procés que no condueix a resultats	Dissenya un procés teòric que no s'adequa a la situació concreta	Dissenya un procés eficaç per assolir els objectius	Proposa diversos processos per assolir els objectius
7. Fa servir mètodes d'anàlisi de dades, presenta conclusions i interpreta els resultats	No fa servir mètodes d'anàlisi de dades ni presenta conclusions.	Fa servir mètodes d'anàlisi de dades però no interpreta els resultats i les conclusions no són rellevants.	Fa servir mètodes d'anàlisi de dades i interpreta els resultats i les conclusions són rellevants.	Justifica els mètodes d'anàlisi, arriba a conclusions significatives dels resultats obtinguts i proposa diverses opcions.

2. INTERPRETACIÓ.

DESCRIPTORS	INDICADORS			
	1	2	3	4
1 És capaç de diferenciar entre la interpretació d'un acte o negoci jurídic i la interpretació d'una norma.	No identifica cap diferència	Li costa diferenciar	Identifica correctament les diferències	Destaca per identificar amb claredat les diferències
2 Reconeix i comprèn quin és l'objecte de la interpretació.	No identifica ni comprèn quin és l'objecte	Reconeix i comprèn amb dificultat l'objecte de la interpretació	S'adona de quin és l'objecte de la interpretació	És capaç de presentar en claredat quin és l'objecte de la interpretació
3 Reconeix i comprèn quina és la situació que és objecte de la interpretació.	No identifica ni comprèn quina és la situació que és objecte de la interpretació.	Reconeix i comprèn amb dificultat la situació que és objecte de la interpretació.	S'adona de quina és la situació que és objecte de la interpretació.	És capaç de presentar en claredat quina és la situació que és objecte de la interpretació.
4 Contrasta la seva interpretació amb la d'altres persones	No contrasta les seves interpretacions	Té en compte algunes de les interpretacions d'altres persones	Contrasta la seva interpretació amb la d'altres persones	Valora les interpretacions d'altres persones i és capaç de qüestionar-se els seus propis plantejaments
5 Utilitza els diferents sistemes d'interpretació	No només utilitza una perspectiva	Utilitza alguns sistemes d'interpretació	Fa servir una àmplia varietat de sistemes d'interpretació	Integra amb coherència les diverses perspectives que presenten els sistemes d'interpretació
6 Utilitza les semblances o comparacions alhora d'analitzar el sentit d'un acte o d'una norma jurídica.	No utilitza semblances ni comparacions alhora d'interpretar	Utilitza amb dificultat algunes comparacions i semblances	Es capaç d'interpretar d'una manera comparativa	Aplica amb facilitat les comparacions i semblances i treballa simultàniament amb diferents paradigmes

3. ARGUMENTACIÓ.

DESCRIPTORS	INDICADORS			
	1	2	3	4
1 Identifica amb idees o conceptes les dades principals d'un supòsit de fet	La idea central no és clara i no distingeix entre les idees principals i les secundàries, impedit-ne la coherència.	La idea central és clara, però les idees principals i secundàries estan situades a un mateix nivell.	La idea central és clara i les idees principals estan ben identificades.	
2 Identifica el significat d'un supòsit de fet	No sap com deduir el sentit d'un cas o d'un supòsit de fet.	Confon les parts amb el tot.	Identifica amb claredat les dades significatives d'un supòsit de fet.	Dedueix significativament el sentit d'un supòsit de fet.
3 Diferencia correctament entre la causa i els efectes d'un fenomen o situació	Confon en un supòsit de fet els efectes amb les causes.	Només es capaç d'identificar els subjectes de l'acció.	És capaç d'identificar les possibles causes d'un supòsit de fet.	Raona amb sentit els motius que generen el supòsit de fet.
4 Sistemàtica	Enumera sense ordre ni sentit els factors o elements d'un fenomen o situació	Descriu factors o elements d'un fenomen o situació sense establir vinculacions o relacions coherents	Estableix relacions coherents entre factors o elements d'un fenomen o situació.	Sistematitza les relacions entre factors o elements d'un fenomen o situació.
5 Congruència	Raona desordenadament	No contrasta els arguments	Contrasta els arguments amb sentit	Les premisses i les conclusions són congruents.
6 Coherència	Incorre en contradiccions en el seu discurs.	El raonament sobre un supòsit de fet és excessivament difús.	Raona amb sentit les diverses hipòtesis que es poden plantejar.	El discurs és coherent i no incorre en contradiccions.
7 Procediments	Els procediments d'anàlisi lògica que fa servir són qüestionables.	Fa servir procediments d'anàlisi lògic a un nivell molt bàsic.	Aplica amb rigor la relació causa, efecte i conseqüències.	Fa servir correctament la inducció i/o la deducció per analitzar de manera adient cada supòsit de fet o situació.

4. REFLEXIÓ CRÍTICA.

DESCRIPTORS	INDICADORS			
	1	2	3	4
1 Pensa sobre allò que coneix	No presta atenció al seu coneixement previ	Alguna vegada fa referència a coneixements generats anteriorment	Connecta l'aprenentatge actual als seus coneixements previs	Revisa, si és el cas, els seus plantejaments inicials
2 Detecta les seves mancances	No identifica les seves mancances	Identifica ocasionalment algun dèficit del seu aprenentatge	Identifica dèficits i supervisa el seu aprenentatge	Emprèn accions per a millorar els seus punts febles
3 Diferencia fets d'opinions, interpretacions, valoracions, etc. respecte de les argumentacions dels altres.	Assumeix com a propis judicis o decisions basats en opinions, valoracions, etc com si fossin fets objectius	Accepta, però no qüestiona, judicis o decisions basades en opinions com si fossin fets objectius	Qüestiona judicis o decisions basades en opinions i diferència fets objectius d'opinions i valoracions.	Analitza amb encert judicis o decisions basades en opinions, valoracions, etc.
4 Compara i contrasta diferents opinions	No s'interessa per les opinions dels altres	Accepta els judicis dels altres sense qüestionar-los	Considera els judicis fets per altres i analitza i valora els punts forts i dèbils dels judicis o les opinions alienes	Incorpora en els seus raonaments idees d'altres persones.
5 Formula hipòtesis explicatives	No intenta explicar-se els fenòmens i demana sempre que els li expliquin	Expressa comprensions aproximatives	Formula algunes hipòtesis per explicar-se els fenòmens	S'explica els fenòmens formulant diverses hipòtesis i en tria alguna amb criteri
6 Connecta l'aprenentatge amb la seva experiència personal	Considera irrellevant per al seu aprenentatge la seva experiència personal. No qüestiona la realitat.	En algunes ocasions fa referència a la seva experiència personal i qüestiona algunes situacions	Mostra una actitud crítica davant la realitat en la que està immers i hi reflexiona.	Reflexiona sistemàticament sobre la realitat i transfereix coneixements des de la seva experiència personal
7 Avalua allò que li cal per continuar aprenent	No acostuma a autoavaluar-se ni a avaluar els companys	Avalua alguns aspectes del seu aprenentatge i del dels seus companys	Avalua i proporciona informació rellevant del seu aprenentatge i del dels seus companys	S'autoavalua i avalua regularment els seus companys
8 Fa una previsió de les implicacions pràctiques de les decisions i propostes que fa.	Desconeix els efectes de les decisions i propostes.	Prescindeix de les implicacions pràctiques de les decisions i les propostes que fa	Preveu les implicacions pràctiques de les decisions i les propostes i analitza els efectes de les decisions proposades	Dona importància a la realització d'una valoració correcta dels pros i els contres de les decisions i propostes fetes.

5. RESOLUCIÓ DE PROBLEMES.

DESCRIPTORS	INDICADORS			
	1	2	3	4
1 Identifica quin és el problema	No distingeix correctament quin és el problema rellevant	Li costa diferenciar quin és el problema rellevant	Identifica correctament el(s) problema(es) i els diferencia d'altres situacions	Identifica problemes amb facilitat i es troba capacitat per dir perquè o com ho fa
2 Reconeix les dimensions econòmiques, sociològiques i culturals dels problemes	Es limita a les qüestions concretes de la matèria objecte d'estudi	Necessita orientació per relacionar el problema amb d'altres situacions	Reconeix les dimensions extrajurídiques dels problemes i les relaciona amb la situació objecte d'estudi.	S'enfronta amb les diferents dimensions que es poden vincular a un problema i n'extreu conclusions.
3 Realitza cerques d'informació rellevant per resoldre els problemes.	No recull informació o la que recull no és rellevant	Recull informació significativa, sovint incompleta.	Recull la informació rigorosa que necessita.	Recull eficientment (amb rigor i contrasta fonts) la informació rellevant.
4 Analitza críticament la informació recollida	No és capaç de distingir els elements d'un problema.	Analitza la informació sense seguir un mètode rigorós.	Analitza contrastadment la informació recollida.	És capaç d'avaluar la informació analitzada.
5 Integra les dades del problema a coneixement previs	Es limita a les qüestions concretes relatives al moment present	Necessita orientació per transferir aprenentatges a d'altres àmbits	S'enfronta a situacions reals d'altres àmbits utilitzant coneixements previs que generalitza i relaciona.	Utilitza creativament els coneixements previs.
6 Demostra capacitat per formular hipòtesis	No formula hipòtesis.	Es capaç de fer alguna hipòtesi	Formula algunes hipòtesis i indica alguns arguments positius o negatius de suport	Formula hipòtesis, les analitza, expressa els seus arguments i n'extreu conclusions.
7 Presenta opcions de solucions que són efectives en la majoria dels casos per resoldre els problemes	No presenta cap solució	Presenta solucions, però no són efectives	Presenta més d'una opció de solució efectiva	Les opcions que proposa destaquen per la seva diversitat, rigor i coherència interns que són una garantia de solució efectiva
8 Disseny un pla d'acció per a l'aplicació de la solució escollida	No escull cap solució o planteja una solució incoherent	Escull una solució però no dissenya un pla de treball	Detalla els passos a seguir per l'aplicació de la solució escollida	Destaca per la selecció de la solució i pel disseny del pla d'acció

6. CREATIVITAT.

DESCRIPTORS	INDICADORS			
	1	2	3	4
1 Reconeix l'efecte restrictiu d'idees o concepcions tradicionals	No és capaç de reconèixer les limitacions d'idees o concepcions tradicionals.	Reconeix algunes limitacions d'idees o concepcions tradicionals, però les accepta.	És capaç d'expressar idees superant les barreres socioculturals	És capaç de sotmetre a revisió idees o concepcions que s'arrossegueu pel pes de la tradició.
2 Es planteja la possibilitat de diverses alternatives a l'hora abordar una tasca	No és capaç de trobar la formulació d'alternatives diferents	Percep la situació des de diverses perspectives, però amb un enfocament molt tòpic	És capaç de percebre la situació des d'angles o punts de vista diferents	Formula diverses alternatives concretes, travades, argumentades i factibles
3 Formula preguntes des de diferents perspectives	Fa alguna pregunta, però és molt previsible	Fa preguntes, però des d'una mateixa perspectiva	Fa preguntes divergents sobre les qüestions implicades	És sistemàtic i exhaustiu en plantejar diverses qüestions des de diferents perspectives
4 Estableix conseqüències per a diverses opcions	No és capaç d'establir conseqüències	Estableix algunes conseqüències però de manera insuficient	Estableix conseqüències possibles per a cada una de les opcions plantejades	Estableix d'una manera rigurosa i sistemàtica les conseqüències possibles tenint en compte les diverses opcions
5 Fa suggeriments i aporta idees a les tasques encomanades	Suggereix poques coses i les idees que aporta no són originals	El nivell d'originalitat és molt pobre	Les propostes i els suggeriments que fa són originals i elaborats	Integra amb originalitat diverses idees i suggeriments propis o aliens
6 Fa propostes innovadores per a l'estudi i la solució de conflictes d'interessos	Les propostes que fa no s'aparten dels plantejaments tradicionals	El grau d'innovació de les propostes que fa és molt baix	Les propostes que fa ofereixen una nova perspectiva o enfocament	Les propostes que acostuma a fer destaquen per la seva originalitat

I. TREBALL EN EQUIP.

DESCRIPTORS	INDICADORS			
	1	2	3	4
1 Du a terme les tasques que li són assignades en el termini requerit.	No du a terme les tasques assignades o ho fa irregularment i fora de termini	Du a terme les tasques en el darrer moment i després que hi insisteixen els companys o el tutor	Du a terme regularment les tasques assignades, contribuint a la consecució dels objectius d'aprenentatge del grup	Du a terme les tasques assignades, contribueix a la consecució dels objectius del grup i orienta amb la seva feina el treball dels altres.
2 Respecta les opinions alienes i les integra al seu discurs, proporcionant retroalimentació	No escolta. Vol imposar la seva opinió.	Escolta allò que l'interessa. En ocasions intervé inopinadament interrompent el discurs dels altres	Espera el seu torn per a intervenir, no fa judicis de valor de les opinions alienes	Sap escoltar, expressa el reconeixement pel treball aliè, és tolerant amb les opinions dels altres
3 Participa de forma activa en els espais de trobada de l'equip.	No assisteix regularment als espais de trobada o troba excuses per a no participar-hi	Participa només a requeriment del tutor o d'algun company	Fa cerques d'informació, l'estudia i la posa a disposició dels seus companys, compartint coneixements i experiències	Pren la iniciativa, comparteix la informació i els seus coneixements i amb la seva actitud anima els companys a participar
4 Col·labora en l'organització i el funcionament del grup.	Es mostra retret i desconfiat en vers els seus companys	Mostra confiança en els companys d'equip però la seva actitud és més aviat passiva	Mostra confiança en els seus companys i col·labora activament en la confecció d'un pla d'estudi o de treball del grup.	Col·labora activament en la confecció d'un pla d'estudi o de treball del grup, distribueix tasques i lidera el pla d'actuació.
5 Ajuda a crear o mantenir un bon clima de treball del grup.	Acostuma a expressar regularment la seva disconformitat amb el treball del grup o d'algun dels companys	Expressa puntualment alguns desacords sense gaire justificació	Es mostra receptiu i emprenedor i procura que els seus companys es sentin a gust en el grup	Expressa una actitud constructiva, fa propostes de millora, assumeix amb entusiasme la seva responsabilitat

II. COMUNICACIÓ ORAL.

DESCRIPTOR	INDICADORS			
	1	2	3	4
1 Expressa les seves idees de forma estructurada i intel·ligible i transmet informació rellevant (capacitat d'expressió)	S'expressa de manera confusa. Acostuma a fer servir frases i termes reiteratius. No fa servir els connectors adients.	De la seva exposició es poden extreure algunes idees. Els connectors que utilitza no acaben d'enllaçar els conceptes. És reiteratiu en l'ús dels termes i expressions.	L'estructura de la seva exposició permet extreure'n les idees principals. No és reiteratiu i els connectors lèxics enllacen prou bé els conceptes, tot establint-ne relacions.	Fa servir correctament els connectors lèxics i altres recursos lingüístics. No és reiteratiu. Comunica correctament idees, conceptes, raonaments i/o sentiments.
2 Intervé en les situacions d'intercanvi verbal	No intervé encara que se li preguntin de manera directa	Intervé quan és directament interpellat	Intervé a bastament quan és interpellat	Intervé per iniciativa pròpia. Mostra empatia vers l'interlocutor.
3 Controla els nervis per a expressar-se en públic (actitud)	Els nervis no el deixen expressar-se.	Es nota que està nerviós però això no li impedeix expressar-se. S'expressa sense convicció.	S'expressa amb certa seguretat i serenor.	S'expressa amb naturalitat dominant la situació. Es mostra obert i dialogant.
4 Sap respondre les preguntes que se li formulen	No sap respondre les preguntes que se li formulen	Contesta les preguntes que se li formulen sense arribar a una resposta concreta	Sap respondre les preguntes que se li formulen	Respon les preguntes que se li formulen amb seguretat i encert
5 Utilitza un llenguatge no verbal apropiat	El seu llenguatge no verbal contradia el seu llenguatge verbal	El llenguatge no verbal no és adient al discurs verbal	Modula el llenguatge no verbal per emfatitzar les claus del discurs	El llenguatge no verbal és natural i adient
6 Utilitza un registre de llenguatge apropiat	Utilitza un llenguatge col·loquial	Utilitza incorrectament el llenguatge propi de la matèria	Adapta el llenguatge segons quina sigui l'audiència	Utilitza correctament els tecnicismes propis de la matèria
7 Capta l'interès de l'auditori	Els assistents a l'acte no presten atenció al discurs i no s'estan de mostrar el seu disgust o malestar.	El discurs és monòton i poc travat.	Utilitza recursos per despertar i mantenir l'interès de l'auditori (introducció, pauses, inflexions de veu)	Fa servir instruments de suport (gràfics, imatges, etc.) a la seva exposició i aconsegueix mantenir l'atenció durant tot el discurs.
8 Domina el llenguatge jurídic.	Desconeix el llenguatge jurídic.	Fa servir terminologia jurídica però no sempre coneix amb precisió el significat dels termes.	Fa servir la terminologia jurídica apropiada i mostra un coneixement apropiat del significat dels termes.	Mostra seguretat en l'ús dels termes i rigor i precisió terminològica i conceptual en l'expressió oral.
9 Mostra una riquesa de vocabulari.	Repeteix les mateixes paraules i utilitza un llenguatge col·loquial i poc rigorós.	Repeteix algunes paraules i utilitza parcialment un llenguatge jurídic apropiat.	Utilitza un vocabulari extens i fa servir la terminologia jurídica apropiada.	Utilitza un vocabulari ric i variat i la terminologia jurídica correcta.

III. COMUNICACIÓ ESCRITA.

INDICADORS	DESCRIPTOR			
	1	2	3	4
1 Escriu de manera gramaticalment correcta i utilitza un llenguatge apropiat	Omet el subjecte o el verb; no utilitza adequadament l'indicatiu i/o el subjuntiu. No distingeix els diferents nivells de llenguatge.	Fa faltes d'ortografia i utilitza incorrectament els termes de la matèria tractada.	Escriu correctament ortogràficament i sintàcticament. El llenguatge és adient al tipus de document.	Utilitza correctament els tecnicismes propis del llenguatge jurídic.
2 Expressa de manera clara i ordenada les seves idees i coneixements sense barrejar temes diferents	És confús en les expressions i no es poden distingir els diferents temes de què tracta.	S'entenen les idees principals, però el conjunt és desordenat.	Presenta les seves idees en un ordre lògic.	Presenta les seves idees de manera ordenada i n'extreu conclusions.
3 L'estructura de l'escrit ajuda a la comprensió.	Passa d'un punt a l'altre sense utilitzar epígrafs.	Utilitza epígrafs confusos, ambigus o excessivament llargs.	Els epígrafs identifiquen bé els continguts.	La seqüència dels epígrafs afavoreix la comprensió.
4 Capta l'interès del lector.	Utilitza un estil inapropiat que provoca rebuig.	L'escrit és avorrit.	Utilitza recursos per despertar l'interès (introducció, gràfics, notes).	Interessa el lector i aconsegueix mantenir-lo fins al final.
5 Desenvolupa el tema de manera original i completa.	Utilitza idees d'altri sense citar-ne l'autor.	Desenvolupa el tema de manera completa però sense elaboració personal.	Desenvolupa el tema amb un discurs propi i original.	Desenvolupa el tema amb cites d'altres autors que reforcen el seu plantejament.
6 Domina el llenguatge jurídic.	Desconeix el llenguatge jurídic.	Fa servir terminologia jurídica però no sempre coneix amb precisió el significat dels termes.	Fa servir la terminologia jurídica apropiada i mostra un coneixement apropiat del significat dels termes.	Mostra seguretat en l'ús dels termes i rigor i precisió terminològica i conceptual en l'expressió escrita
7 Mostra una riquesa de vocabulari.	Repeteix les mateixes paraules i utilitza un llenguatge col·loquial i poc rigorós.	Repeteix algunes paraules i utilitza parcialment un llenguatge jurídic apropiat.	Utilitza un vocabulari extens i fa servir la terminologia jurídica apropiada.	Utilitza un vocabulari ric i variat i la terminologia jurídica correcta.

IV. GESTIÓ DE LA INFORMACIÓ.

DESCRIPTORS	INDICADORS			
	1	2	3	4
1 És capaç d'emprendre una recerca bibliogràfica	No és capaç d'emprendre una recerca bibliogràfica	Ocasionalment sap dur a terme una cerca bibliogràfica amb pocs criteris de jerarquia.	És capaç de dur a terme una cerca bibliogràfica amb criteris de jerarquia.	És capaç de dur a terme una cerca bibliogràfica completa i seleccionar la informació més rellevant
2 Sap fer servir les eines tecnològiques disponibles per a dur a terme la recerca d'informació.	No sap fer servir les eines tecnològiques disponibles per a dur a terme la recerca d'informació	Té dificultat en l'ús de les diverses eines de cerca.	Sap fer servir algunes de les eines tecnològiques disponibles per a dur a terme la recerca d'informació	Fa cerques fiables d'informació contrastada amb les eines tecnològiques disponibles
3 Du a terme cerques d'informació rellevant.	No recull informació o la que recull no és rellevant.	Recull informació significativa, sovint incompleta.	Recull la informació rigorosa que necessita.	Recull eficientment (amb rigor i contrast de les fonts) la informació rellevant.
4 Porta registres de la informació que ha localitzat.	No porta registres de la informació que ha localitzat.	Porta registres asistemàtics i incomplets	Porta algun registre de la informació localitzada.	Porta registres de <i>tota</i> la informació que ha localitzat.
5 És capaç de treballar amb fonts jurisprudencials	No és capaç de localitzar jurisprudència	Localitza i cita una única sentència.	És capaç de localitzar jurisprudència i de fer-ne cites.	Localitza i selecciona la jurisprudència amb criteri i és capaç d'avaluar-la per a la seva utilització.
6 Treballa de manera adient les fonts normatives	Mostra un desconeixement notable del dret positiu	Mostra algunes mancances i omissions a l'hora de localitzar i identificar normes de dret positiu.	És capaç de localitzar i identificar normes de dret positiu i de fer-ne alguna referència.	Localitza i utilitza correctament el dret positiu en els tasques que du a terme.
7 És capaç d'extreure adequadament dades per a la recerca de la informació localitzada.	No és capaç d'extreure adequadament dades de la informació localitzada per a la recerca.	És capaç d'extreure adequadament algunes dades de la informació localitzada per a la recerca.	És capaç d'extreure dades i d'utilitzar-les.	És capaç d'avaluar críticament la utilitat per a la recerca de tota la informació localitzada.
8 Sap relacionar la informació trobada amb altra informació disponible.	No sap relacionar la informació trobada amb altra informació disponible.	Poques vegades és capaç de posar en relació diverses fonts.	Sap relacionar en alguns punts la informació trobada en diverses fonts	Sap relacionar la informació trobada amb altra informació disponible.

V. COMPROMÍS ÈTIC.

DESCRIPTORS	INDICADORS			
	1	2	3	4
1 Davant d'un problema o proposta identifica les implicacions en els drets de la persona (dignitat, autoestima...).	Valora les situacions per als seus propis interessos.	En ocasions expressa el seu desacord davant de situacions que no respecten els drets dels altres.	Normalment identifica la relació entre certes situacions i els drets de les persones i en pren posició en aquestes situacions.	Defensa els drets de les persones i dels grups davant de posicions i interessos individuals.
2 Identifica idees, principis, models i valors que fonamenten els judicis ètics.	Prescindeix dels valors que hi ha darrera d'una afirmació.	Associa amb poc rigor algunes afirmacions amb principis o valors.	Identifica els principis, idees o valors que fonamenten un judici ètic i els relaciona entre ells.	Argumenta els judicis que fa partint dels models teòrics i els valors que els fonamenten.
3 Accepta críticament noves perspectives, encara que en qüestionin les pròpies.	No té en compte les diverses implicacions, circumstàncies i conseqüències d'un fenomen.	Només té en compte la perspectiva pròpia i la de les persones més properes.	Valora el diàleg i reconeix els interessos aliens.	Dialoga constructivament. Cerca l'entesa. Respecta i reconeix les opinions alienes.
4 Respecta i aplica les normes del col·lectiu al qual pertany.	Actua interessadament. No valora ni respecta l'autoregulació del col·lectiu.	Li costa acceptar l'autoregulació del col·lectiu.	Participa en les activitats del grup d'acord amb la seva autoregulació.	Ajusta la seva conducta a la situació autoregulada i expressa el valor de la regulació.
5 La seva actuació és coherent amb el seu pensament.	No és capaç d'afrontar i resoldre dilemes ètics.	Li costa assumir les pròpies responsabilitats.	Reconeix els dilemes i és capaç de trobar-hi una sortida.	Resol els conflictes ètics assumint les seves pròpies responsabilitats.
6 Reconeix la justícia com a principi ètic principal i bàsic.	Li és del tot aliè el sentit bàsic de la justícia.	Identifica les modalitats bàsiques de la justícia.	Relaciona la justícia amb els drets humans com a expressió d'un codi ètic.	Reconeix components complexos de la justícia (justícia distributiva).
7 És tolerant i respectuós amb els altres.	No escolta i va a la seva.	Mostra dificultats per comunicar-se i interactuar amb persones amb idees i opinions diverses a la seva.	Assumeix explícitament les diferències.	Diferencia entre privat (respecte, tolerància) i públic (responsabilitat, justícia)

V. EL PORTAFOLI DIGITAL

SUMARI

- A. Què és el portafoli?
 - B. Per a què el portafoli?
 - C. Quantes classes de portafoli hi ha?
 - D. Quina estructura té el portafoli?
 - E. Quines evidències s'incorporen al portafoli?
 - F. Què és el portafoli digital?
 - G. Quin és el rol del professor en el portafoli digital?
 - H. Quin és el rol de l'estudiant en el portafoli digital?
 - I. ¿Com s'accedeix al portafoli digital?
 - J. Quines són les eines del portafoli?
 - K. Quina utilitat té el portafoli?
-

A. Què és el portafoli?

Una metodologia
Una eina

Com a eina el portafoli es podria definir com un “contenedor d'evidències”.

Giné (Colén i al., 2006) defineix el portafoli com “un conjunt estructurat de documents (anotacions, anàlisis, reflexions, gràfiques, etc.) que són elaborats per l'estudiant, amb la tutoria del docent, que s'ordenen de forma cronològica o temàtica, i que evidencien l'evolució, el progrés i el grau d'assoliment dels objectius plantejats en cada lliurament, com també palesen les estratègies de cada estudiant per a la indagació, el pensament reflexiu, el rigor i l'anàlisi”.

Com a metodologia, el portafoli és una estratègia que permet l'estudiant construir i autoregular el seu aprenentatge.

B. Per a què el portafoli?

El portafoli pot tenir una doble finalitat:

- Instrument d'avaluació

- Instrument d'aprenentatge

La finalitat inicial del portafoli va ser facilitar l'avaluació. L'exemple més paradigmàtic d'aquesta funció del portafoli es pot veure en el *book* dels artistes. L'estudiant presenta els documents aplegats i ordenats en el portafoli per demostrar com ha construït el seu aprenentatge.

Com a instrument d'aprenentatge el portafoli serveix per a incorporar i estructurar criterialment els continguts d'aprenentatge com també per a aplicar els coneixements generats en diverses situacions o contextos. Des del moment que el portafoli és gestionat directament per l'estudiant esdevé un suport eficaç per a facilitar i fomentar l'autonomia en l'aprenentatge.

C. Quantes classes de portafoli hi ha?

Moltes. Tot depèn de la finalitat per a la qual es vol fer servir.

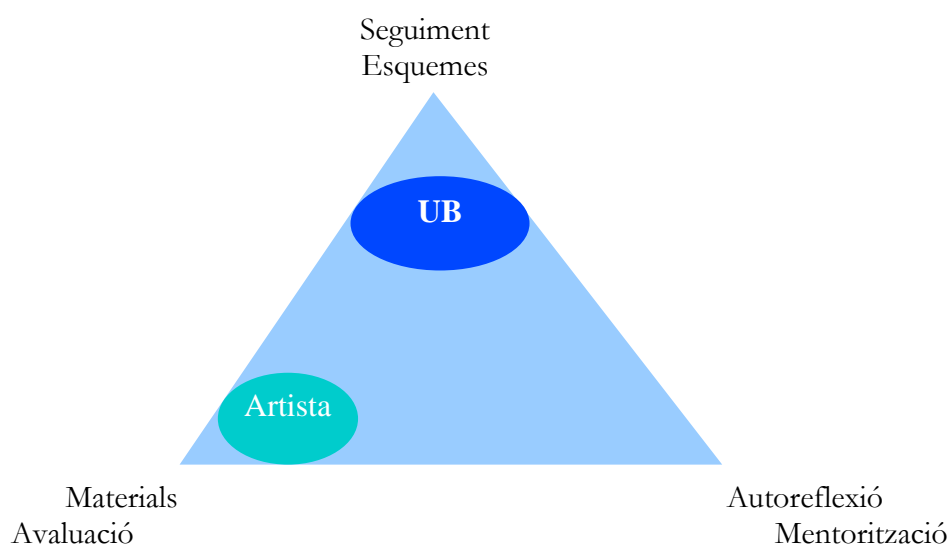

Figura 3

Font: Elaboració Pròpia

En el nostre cas el portafoli s'orienta al desenvolupament i avaluació de les competències que l'estudiant ha de demostrar haver adquirit en finalitzar els seus estudis. S'utilitza com a instrument de supervisió, seguiment i avaluació.

D. Quina estructura té el portafoli?

El portafoli pot tenir diverses estructures. Si es tracta d'un portafoli físic, l'estructura pot arribar a ser molt flexible. En canvi, en el portafoli electrònic l'estructura és més rígida condicionada per les limitacions del mitjà.

El portafoli pot tenir una estructura tancada, oberta o mixta. En el primer cas, el docent o la institució defineixen el sumari de la carpeta i l'estudiant l'emplena de contingut. En el segon cas, el docent o la institució indica els objectius d'aprenentatge i l'estudiant construeix el sumari, selecciona les evidències i n'elabora el contingut a partir de la seva pròpia experiència. En el darrer cas, algunes parts de la carpeta són definides per la institució com a obligatòries per a tothom, mentre que d'altres apartats són de lliure

configuració per l'estudiant.

El portafoli CUBAC és d'estructura mixta.

E. Quines evidències s'incorporen al portafoli?

- Obligatòries
- Voluntàries

a) *Evidències obligatòries*

Són aquelles designades directament per la institució o el docent. No són negociables. El professor és l'encarregat d'acreditar-les i un cop acreditades l'estudiant les incorpora al seu portafoli.

b) *Evidències voluntàries*

Són totes aquelles que voluntàriament l'estudiant pot afegir per mostrar coneixements

1. Escrits
2. Treballs dirigits o proposats pels mateixos estudiants
3. Mapes conceptuals
4. Resums
5. Recensions
6. Notes i reflexions personals
7. Imatges
8. Articles
9. Comentaris
10. Notícies
11. Autoavaluacions
12. Avaluacions de pars
13. Elaboracions informàtiques, audiovisuals o multimèdia
14. Síntesis temàtiques o d'activitats dutes a terme
15. Maquetes, indagacions, aplicacions pràctiques
16. Cerques bibliogràfiques
17. Documentació d'internet
18. Controls de l'aprenentatge dut a terme en un moment determinat

F. Què és el portafoli digital?

El portafoli digital és un espai virtual de les evidències d'aprenentatge que gestiona l'estudiant i que permet mostrar el procés que ha dut a terme la generació de les evidències, mostrar-lo i fer-ne el seguiment.

G. Quin és el rol del professor en el portafoli digital?

L'actor principal del portafoli digital és l'estudiant, que és qui el gestiona. El professor pot:

- a. Rebre notificacions d'avís quan un estudiant genera una nova versió del seu portafoli.
- b. Visualitzar totes les versions generades per qualsevol estudiant del seu curs.

- c. Veure el perfil de cada estudiant associat al seu curs.
- d. Modificar les dades personals pròpies i la contrasenya.
- e. Iniciar un diàleg amb l'estudiant i tancar-lo.
- f. Assignar una qualificació a un document, grup de documents, secció o portafoli.

H. Quin és el rol de l'estudiant en el portafoli digital?

És responsabilitat de l'estudiant:

- a) Generar una nova versió del portafoli cada cop que ha de lliurar una activitat
- b) Associar els fitxers d'evidències del seu aprenentatge a les seccions corresponents del seu portafoli.

És facultat de l'estudiant:

1. Triar la manera de presentació del seu portafoli (colors, distribució).
2. Fer públic el portafoli de manera total o protegida amb una contrasenya.
3. Crear nous portafolis.
4. Crear noves seccions.
5. Crear arxius html amb imatges i vídeos.
6. Vincular pàgines web, àudio i vídeo.
7. Treballar i compartir arxius en un grup de treball.
8. Veure el perfil dels seus companys de grup.
9. Exportar el portafolis a un arxiu .zip

I. ¿Com s'accedeix al portafoli digital?

A través de l'adreça <http://cubac.ub.edu>. En un futur proper, el portafoli UB estarà integrat al campus virtual com una eina més.

La pantalla d'accés té aquest aspecte:

Figura 4: Pantalla d'accés

J. Quines són les eines del portafoli?

Després de clicar el botó “Iniciar sessió” s’accedeix a una pantalla inicial on, a més d’un missatge de benvinguda hi ha tres caixes de text:

1. Darrers portafolis
2. Darrers missatges
3. Tasques

Darrers portafolis: darrers portafolis generats pels estudiants.

Darrers missatges: darrers missatges generats pels estudiants amb l’eina diàleg.

Tasques: espai per anotar tasques que cal dur a terme. Ve a ser com una mena d’agenda del portafoli.

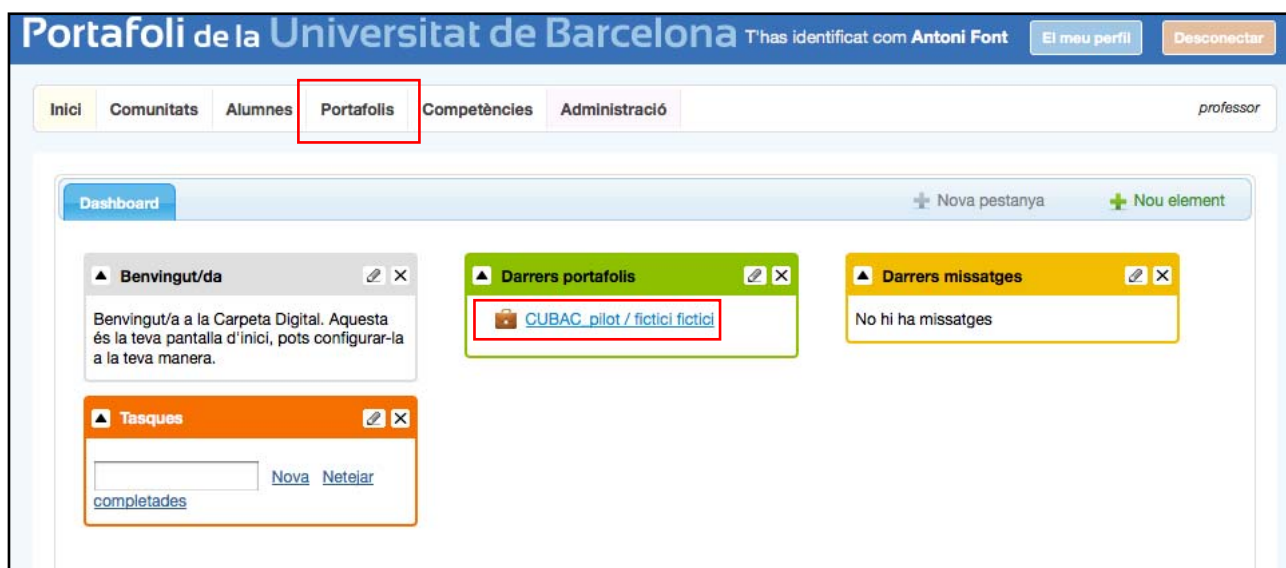

Figura 5: Pàgina inicial del portafoli

Amb un clic al botó “Portafolis” (si els volem veure tots) o a l’enllaç dels “Darrers portafolis (si només en volem veure el darrer) podem accedir al llistat dels portafolis actius.

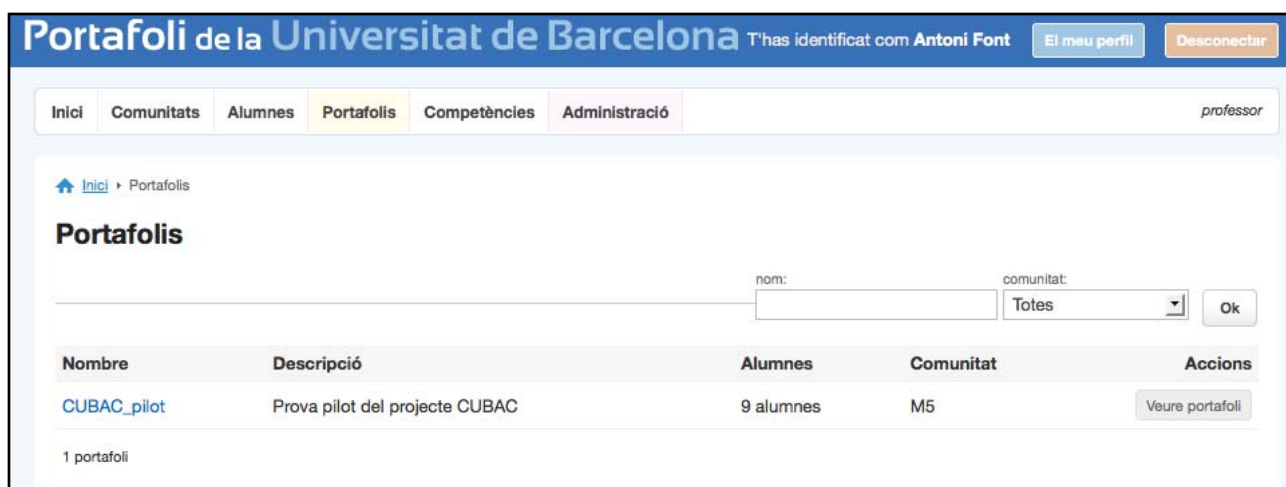

Figura 6: Directori de portafolis

Aquesta pantalla ens permet accedir al portafoli del curs que volem revisar amb tots els estudiants que hi estan matriculats.

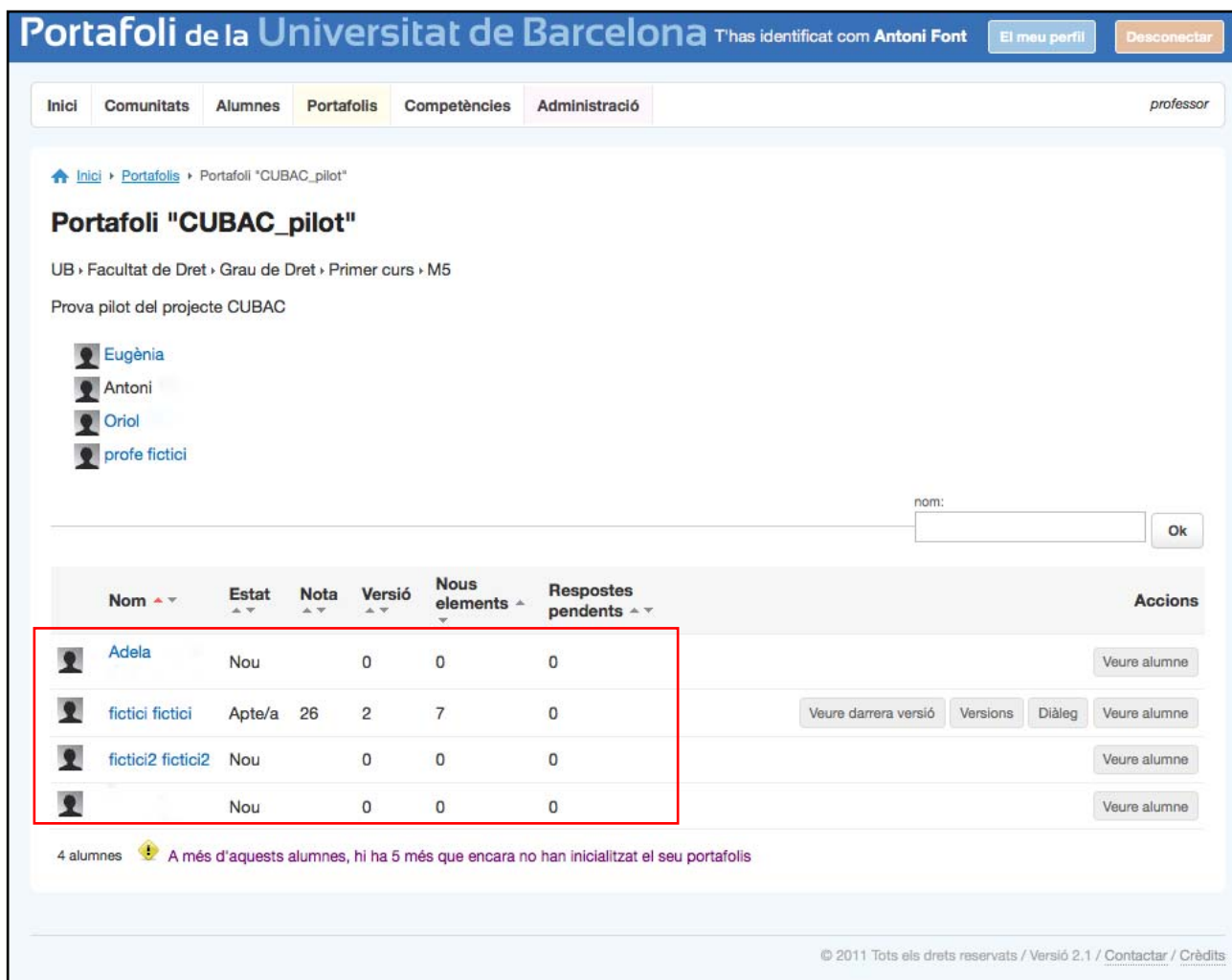

Figura 7: Directori d'alumnes

Des d'aquesta posició podem triar els estudiants, el portafoli dels quals volem revisar. Si cliquem sobre l'enllaç d'un estudiant, la pantalla a la qual accedim ens proporciona informació sobre aquest estudiant i, a més ens permet mantenir els botons que ens dirigeixen cap a les versions generades, l'eina diàleg o simplement veure el perfil de l'estudiant.

Si optem per aquesta darrera possibilitat ens sortirà una pantalla amb informació sobre el perfil de l'estudiant

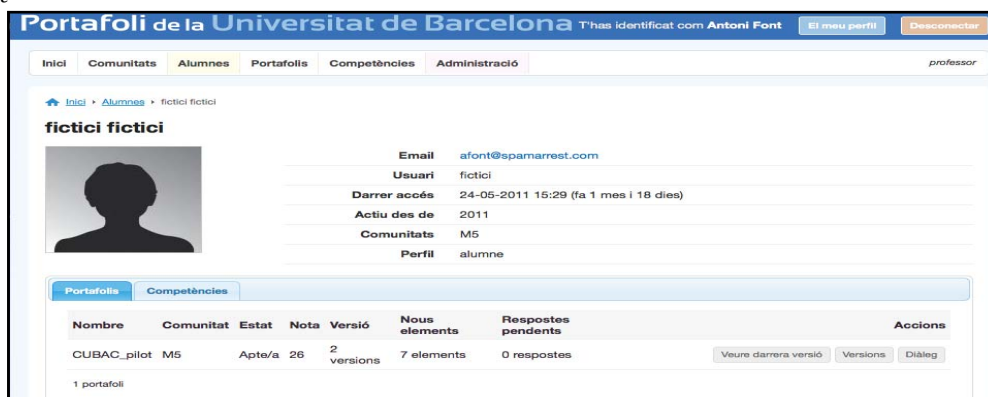

Figura 8: Dades de l'alumne

K. Quina utilitat té el portafoli?

El portafoli permet al professor:

■ Examinar el portafoli de l'estudiant

Podem triar entre veure les versions disponibles i veure la darrera versió. Si optem per la primera possibilitat i cliquem el botó “Versions” accedirem a una pantalla que conté un llistat de totes les versions que ha generat l'estudiant.

Figura 9: Versions del portafoli de l'alumne

Si, en canvi, cliquem el botó “Veure darrera versió”, l'eina ens dirigirà a la darrera versió que ha fet pública l'estudiant.

Figura 10: Visualització del portafoli de l'alumne

Cadascuna de les pestanyes del portafoli correspon a una competència. L'estudiant haurà seleccionat les evidències que vol incloure a cadascun dels diferents apartats per mostrar el grau de competència adquirida en cadascuna d'elles. Cada pestanya conté un desplegable amb l'índex dels arxius que l'estudiant hi ha anat col·locant.

■ Revisar els portafolis amb l'eina “Diàleg”

Aquesta eina permet veure un índex dels arxius que conté el portafoli en format d'arbre juntament amb una guia de colors que identifiquen els documents que són aptes o no aptes. També permet iniciar un diàleg amb l'estudiant.

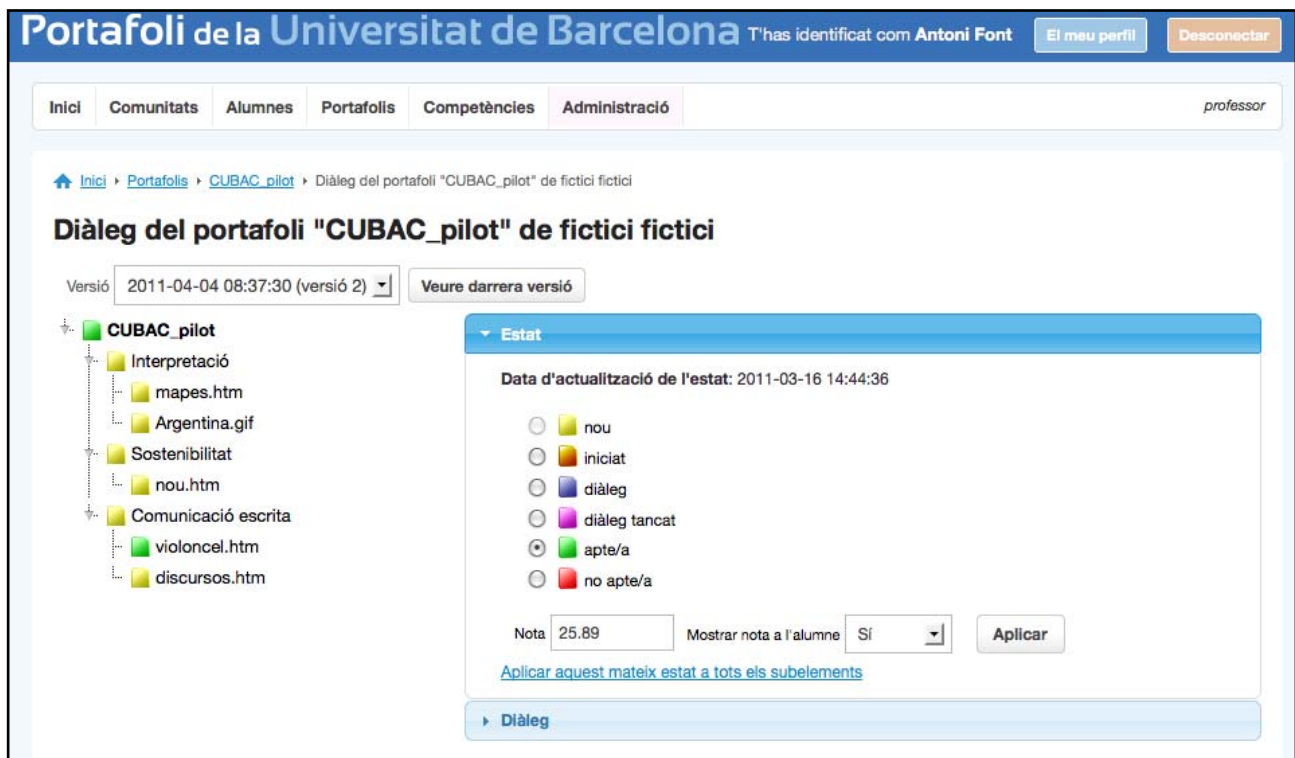

Figura 11: Eina diàleg

Les codificacions de colors es poden fer per a cada document, per a cada secció i per a tot el portafoli. A més de poder assignar una etiqueta de colors, l'eina diàleg facilita una visualització global dels arxius en la mateixa pantalla.

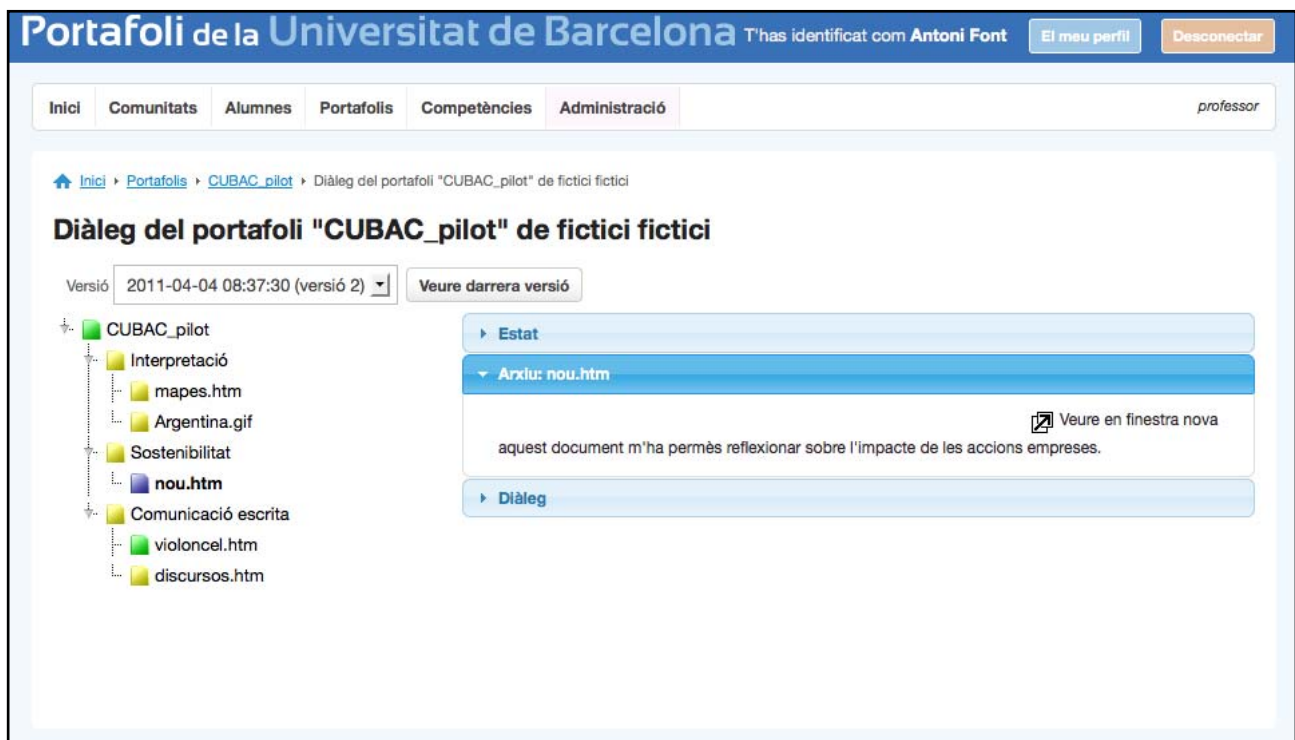

Figura 12: Vista del document des de l'eina diàleg

El diàleg es genera sempre per iniciativa del professor. Cal activar el botó blau de diàleg i escriure un missatge a la caixa de text que s'obre en l'espai "Diàleg". Aquest diàleg va referit sempre al document,

secció o portafoli respecte del qual s'ha obert.

The screenshot shows the 'Portafoli de la Universitat de Barcelona' interface. At the top, it says 'T'has identificat com Antoni Font' with buttons for 'El meu perfil' and 'Desconnectar'. Below is a navigation menu with 'Inici', 'Comunitats', 'Alumnes', 'Portafolis', 'Competències', and 'Administració'. The user role is 'professor'. The main content area shows a breadcrumb trail: 'Inici > Portafolis > CUBAC_pilot > Diàleg del portafoli "CUBAC_pilot" de fictici fictici'. The title is 'Diàleg del portafoli "CUBAC_pilot" de fictici fictici'. There is a version dropdown set to '2011-04-04 08:37:30 (versió 2)' and a 'Veure darrera versió' button. On the left, a tree view shows the portfolio structure: 'CUBAC_pilot' (green folder), 'Interpretació' (yellow folder) containing 'mapes.htm' and 'Argentina.gif', 'Sostenibilitat' (yellow folder) containing 'nou.htm', 'Comunicació escrita' (yellow folder) containing 'violoncel.htm' and 'discursos.htm'. On the right, a conversation window is open. It has tabs for 'Estat', 'Arxiu: nou.htm', and 'Diàleg'. The 'Diàleg' tab is active, showing two messages. The first message is from Antoni Font: 'No acabo d'entendre l'abast de les teves reflexions. Et podries explicar millor?' (fa 16 minuts i 52 segons). The second message is from 'fictici fictici': 'En aquest instant em resulta impossible fer-ho, però hi pensaré i en faré de noves d'una manera més entenedora.' (fa 47 segons). There is a 'Nou missatge' button at the bottom.

Figura 13: Diàleg iniciat

■ Veure l'usuari

Com hem vist abans, des de la pantalla "Portafoli" que conté el llistat dels estudiants inscrits en un mateix curs podem accedir al perfil de cadascun d'ells.

L. Criteris d'avaluació d'un portafoli (exemple)

L'avaluació del portafoli comprèn dues categories d'elements:

1. Avaluació del contenidor
 1. Aspectes formals:
 - a. Presentació
 - L'aspecte extern és atractiu, genera interès a conèixer-ne el contingut.
 - Incorpora imatges que tenen molta/poca relació amb el contingut.
 - La introducció o pàgina d'inici expressa bé els propòsits de l'autor.
 - b. Sistemàtica
 - El portafoli conté un índex que permet fer-se una cabal representació del contingut.
 - L'índex permet localitzar ràpidament la informació.
 - Els arxius que donen suport a les evidències estan ordenats d'acord amb un criteri.
 2. Aspectes materials:
 - a. Quantitat
 - L'estudiant ha completat totes les evidències obligatòries.
 - L'estudiant ha afegit evidències voluntàries del seu aprenentatge. Mostra

- autonomia.
 - Hi ha evidències moltes/poques de la interacció amb els tutors.
- b. Qualitat
- La col·lecció de les evidències ha estat regular.
 - L'estudiant ha incorporat al portafolis imatges gravades de les seves execucions i les ha comentat.
 - L'estudiant justifica la inclusió de les seves evidències.
 - L'estudiant inclou evidències que ajuden a contextualitzar l'aprenentatge
 - Hi ha evidències de la interacció amb els tutors sobre aspectes rellevants de l'aprenentatge.
2. Avaluació del contingut:
1. Diari reflexiu
 - El diari va més enllà de la simple narració de fets o circumstàncies.
 - El diari s'interroga sobre allò que l'estudiant coneix i aprèn.
 - El diari avalua l'actitud i el capteniment del seu autor durant el procés d'aprenentatge.
 - El diari expressa connexions de l'aprenentatge amb l'experiència personal de l'autor.
 - El diari mostra el procés d'aprenentatge i les fonts de coneixement de l'autor.
 2. Mapes conceptuals
 - El mapa expressa una concepció sintètica de la matèria objecte de representació.
 - El mapa estableix relacions acurades, rellevants i significatives entre els diversos conceptes.
 - Les relacions entre conceptes s'expressen d'acord amb criteris de connexió (jerarquia, igualtat)
 3. Escrits
 - Els escrits compleixen tots els requeriments legals.
 - L'estudiant ha rectificat els escrits inicials sobre la base de la interacció amb el tutor i hi ha reflexionat.
 4. Documents.
 - Els documents generats gaudeixen de rigor professional.
 - Els documents són aptes per assolir la finalitat que se n'espera.
 5. Altres evidències
 - Les evidències voluntàries estan justificades i comentades.

VI.- PORTAFOLI DIGITAL: MINI-TUTORIAL PER A L'ESTUDIANT

SUMARI

- A. Qüestió preliminar
- B. Alta i accés al portafoli digital
- C. Quatre passos bàsics en l'ús del portafoli digital

A. Qüestió preliminar

Per tal d'assegurar un bon funcionament es recomana accedir a l'aplicació des del navegador **Mozilla Firefox** en comptes de fer-ho amb Internet Explorer

B. Alta i accés al portafoli digital

L'alta d'accés de l'estudiant al portafoli digital consta de dos passos:

1. L'estudiant rep un missatge via correu electrònic per a què confirmi que es dona d'alta. Cal fer un clic a l'enllaç d'activació i esperar un nou missatge.

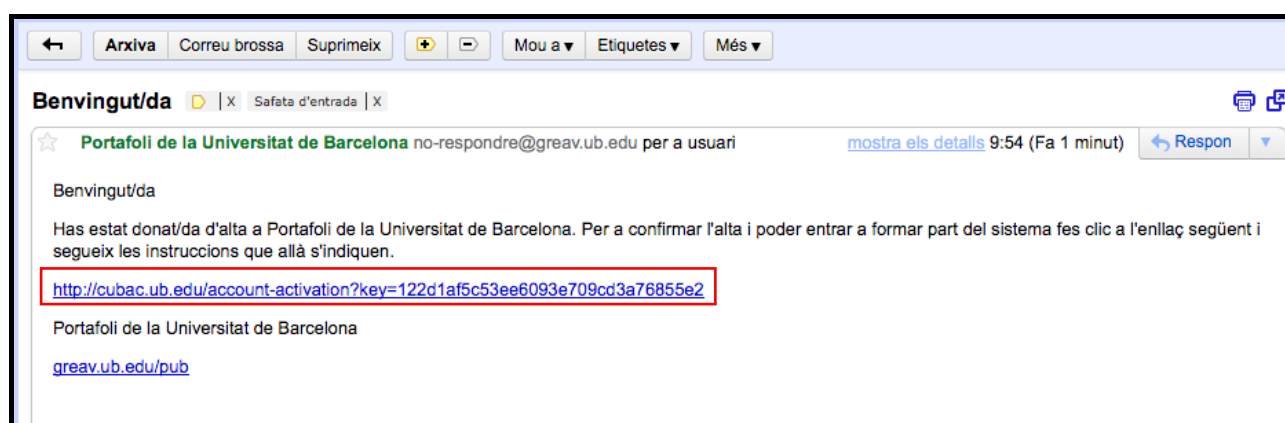

Figura 14. Alta al portafoli digital 1

2. Tot seguit s'obre una nova pantalla que demana a l'usuari introduir una nova contrasenya per activar el compte. Cal repetir la contrasenya introduïda i pitjar el botó "Acceptar".

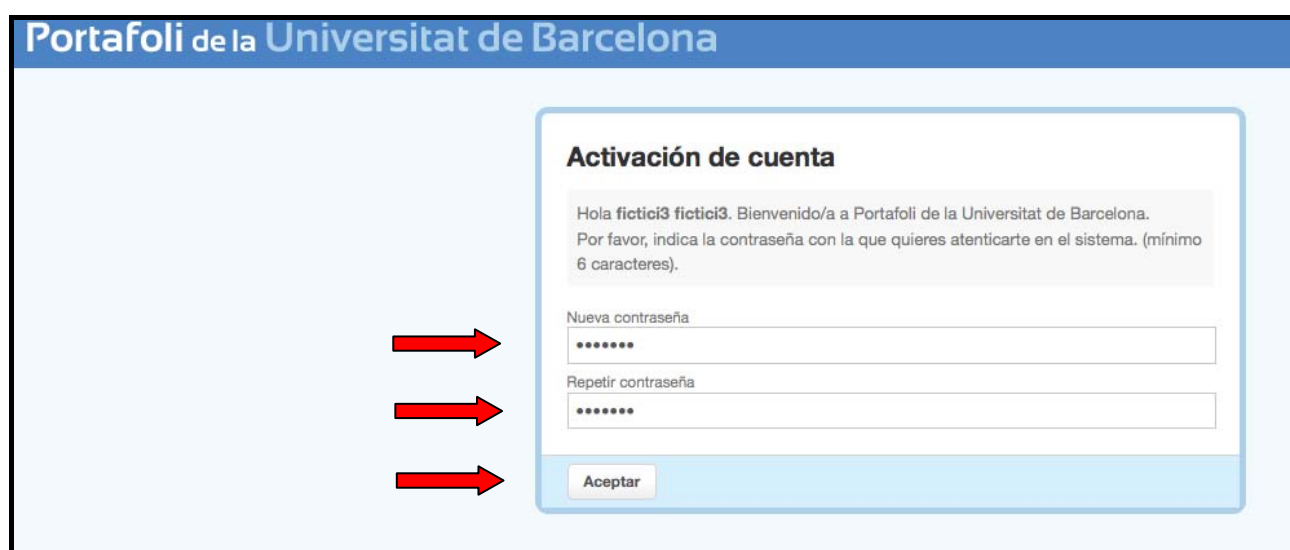

Figura 15. Accés al portafoli digital 1

C. Quatre passos bàsics en l'ús del portafoli digital

1. Crear arxius de text html

Cliquem la pestanya “Els meus documents”. Quan comencem el llistat de documents és buit, però des de la pantalla podem crear-ne un de nou clicant la icona “Nou arxiu”. L’editor de html ens permet crear i editar *on line* un arxiu de text amb aquest format dins la mateixa eina. Aquest arxiu pot contenir gràfics, vídeos, text, taules, etc. I es pot treballar tant amb codi HTML com simulant un editor de textos corrent. És molt important **desar el document** un cop s’ha acabat la feina.

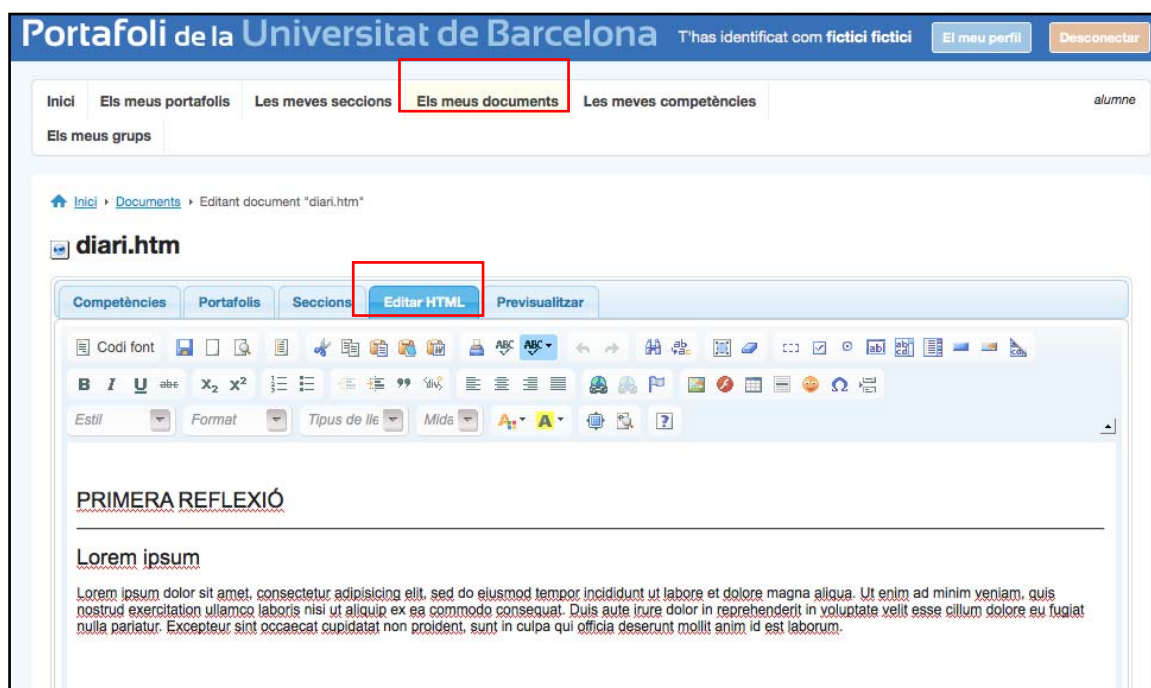

Figura 16: Edició de textos al portafoli

2. Associar arxius a les seccions

Un cop creat l'arxiu, cal que l'associem a una determinada secció. El portafoli està organitzat en seccions. Cada secció conté un nombre determinat d'arxius. És a dir, hem de decidir a quin apartat del portafoli el volem col·locar. Això ho podem fer des de la mateixa pantalla d'on hem editat el text. Triem la pestanya “Seccions”. Ens surt un llistat amb les seccions acadèmiques prèviament definides. Només cal que marquem la casella corresponent a la secció on volem vincular l'arxiu i apareixerà el missatge “vinculat”.

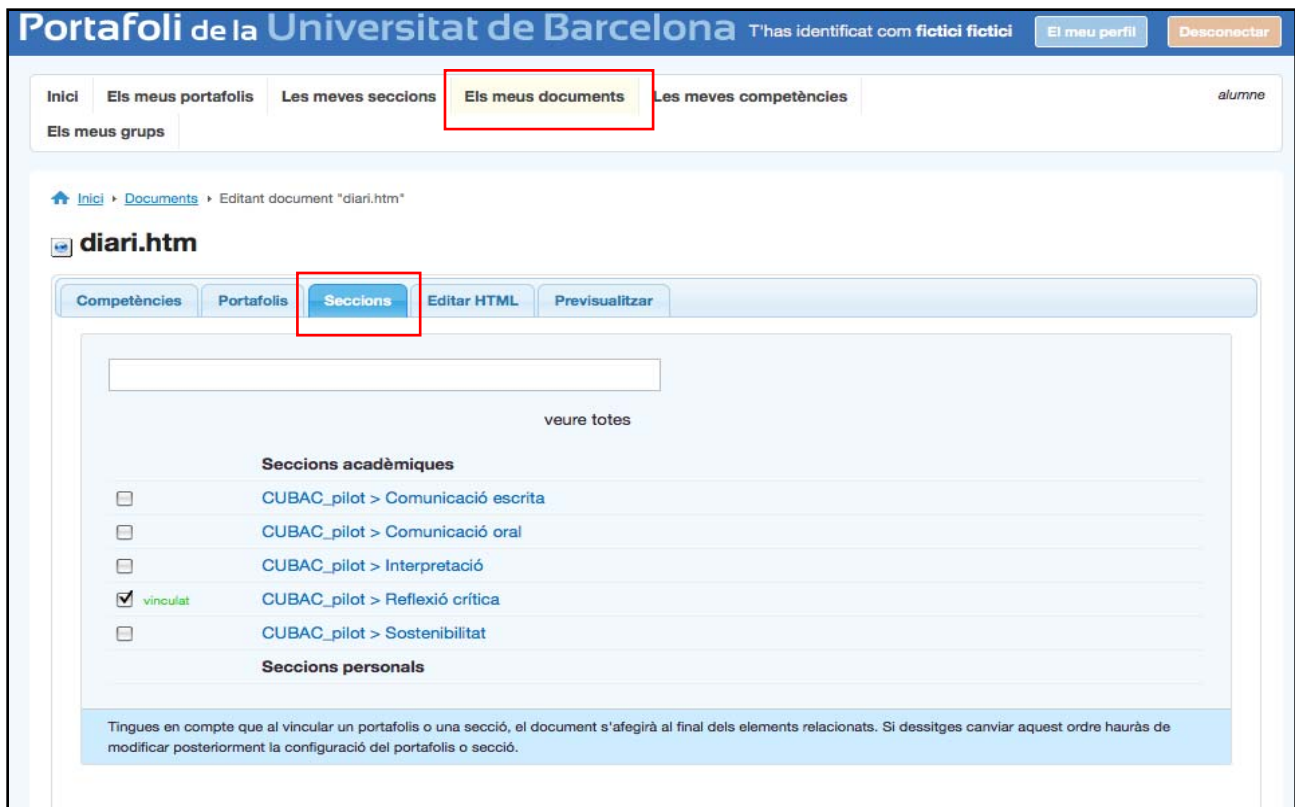

Figura 17: Vincular l'arxiu a la secció

3. Associar competències als arxius

També des de la mateixa pantalla podem associar competències. Triem d'un llistat predifinit. Primer cal que ens situem en el curs on som. Cliquem i ens sortiran les competències que cal treballar en aquest curs. Triem les competències que creiem que podem evidenciar amb l'arxiu que hem creat. Al cantó dret de la pantalla ens surt un comptador amb dos extrems (+ i -) que ens permet graduar la mesura amb què aquest arxiu ha contribuït a l'assoliment de les competències associades.

Portafoli de la Universitat de Barcelona T'has identificat com fictici fictici [El meu perfil](#) [Desconnectar](#)

Inici Els meus portafolis Les meves seccions **Els meus documents** Les meves competències alumne

Els meus grups

[Inici](#) > [Documents](#) > Editant document "diari.htm"

diari.htm

Competències Portafolis Seccions Editar HTML Previsualitzar

Competències acadèmiques

Grau de Dret
 Primer curs
 M5
 GRUPM5
 Els pelacanyes

Interpretació
 Reflexió crítica
 Sostenibilitat
 Comunicació escrita
 Comunicació oral

[Afegir](#)

Competències seleccionades

Reflexió crítica 20% [Eliminar](#)
 Sostenibilitat 10% [Eliminar](#)

Competències personals

[Afegir](#)

Competències seleccionades

Figura 18: Associar competències a l'arxiu

4. Generar nova versió.

Aquesta funcionalitat ens permet actualitzar les nostres tasques. És imprescindible generar nova versió si volem que el professor pugui veure la feina duta a terme. Des de la mateixa pantalla, triem la pestanya "Portafolis".

Portafoli de la Universitat de Barcelona T'has identificat com fictici fictici [El meu perfil](#) [Desconnectar](#)

Inici **Els meus portafolis** Les meves seccions Els meus documents Les meves competències Els meus grups alumne

Portafolis acadèmics
Portafolis personals
Nou portafolis

[Inici](#) > Portafolis acadèmics

Portafolis acadèmics

nom: [OK](#)

Nombre	Descripció	Modificat	Comunitat	Estat	Nota	Respostes pendents	Accions
CUBAC_pilot	Prova pilot del projecte CUBAC	2011-03-14 08:54:12	M5	Apte/a	26	0	Veure Previsualitzar
Portafoli Pelacanyes		2011-07-12 18:43:22	Els pelacanyes	Nou		0	Veure Previsualitzar

2 portafolis

Figura 19: Generar nova versió. 1r. pas.

Després de seleccionar el portafoli del curs i clicar l'enllaç corresponent ja som en condicions de

generar una nova versió. Per a això caldrà clicar el botó que és a l'extrem esquerra inferior de la pantalla.

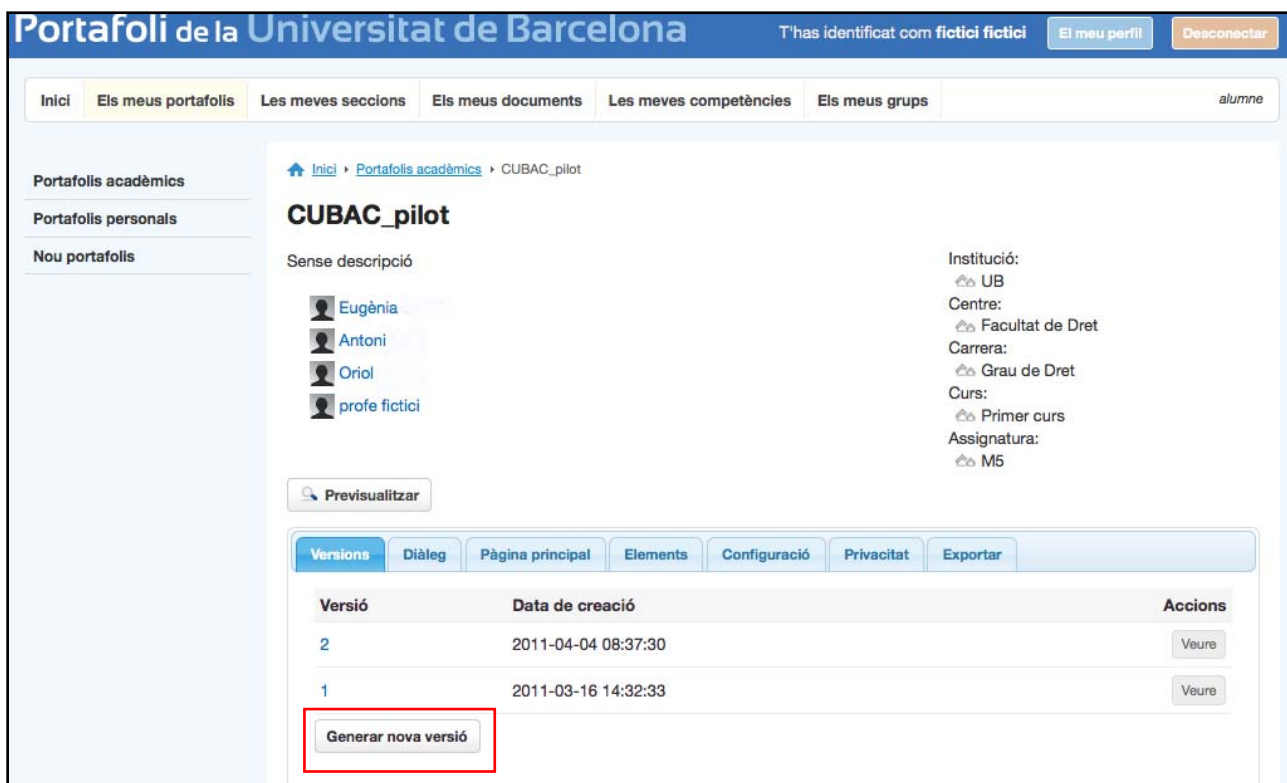

Figura 20: Generar nova versió. 2n. pas.

Si cliquem el botó “Veure” obtindrem una imatge del nostre portafoli en un format que permet fer una presentació a terceres persones.

5. Recuperar contrasenya

La contrasenya es pot recuperar des de la pàgina inicial del Portafoli Digital clicant l'opció “Has oblidat la teva contrasenya?”.

Figura 21: Recuperar contrasenya. 1r. pas.

Tot seguit s'obre una nova pantalla. Cal introduir l'usuari (adreça de correu) i clicar el botó "Restaurar contrassenya". L'aplicació en genera automàticament una de nova i l'envia a la bústia de correu. Si no el trobeu feu un cop d'ull a la safata de correu no desitjat. Alguns comptes de correu electrònic, com ara **hotmail**, desvien automàticament el correu UB cap a aquest indret.

Figura 22: Recuperar contrassenya. 2n. pas.

6. Personalitzar el portafoli

El portafoli digital admet un cert grau de personalització. L'estudiant pot triar el color i la forma de presentació del portafoli entre una diversitat de propostes. Per accedir a l'opció de personalització cal triar la pestanya "Els meus Portafolis" de de la pàgina d'inici. Un cop a la pàgina que conté el llistat dels portafolis, triem el portafoli que volem personalitzar. A continuació se'ns mostra la pàgina reproduïda anteriorment

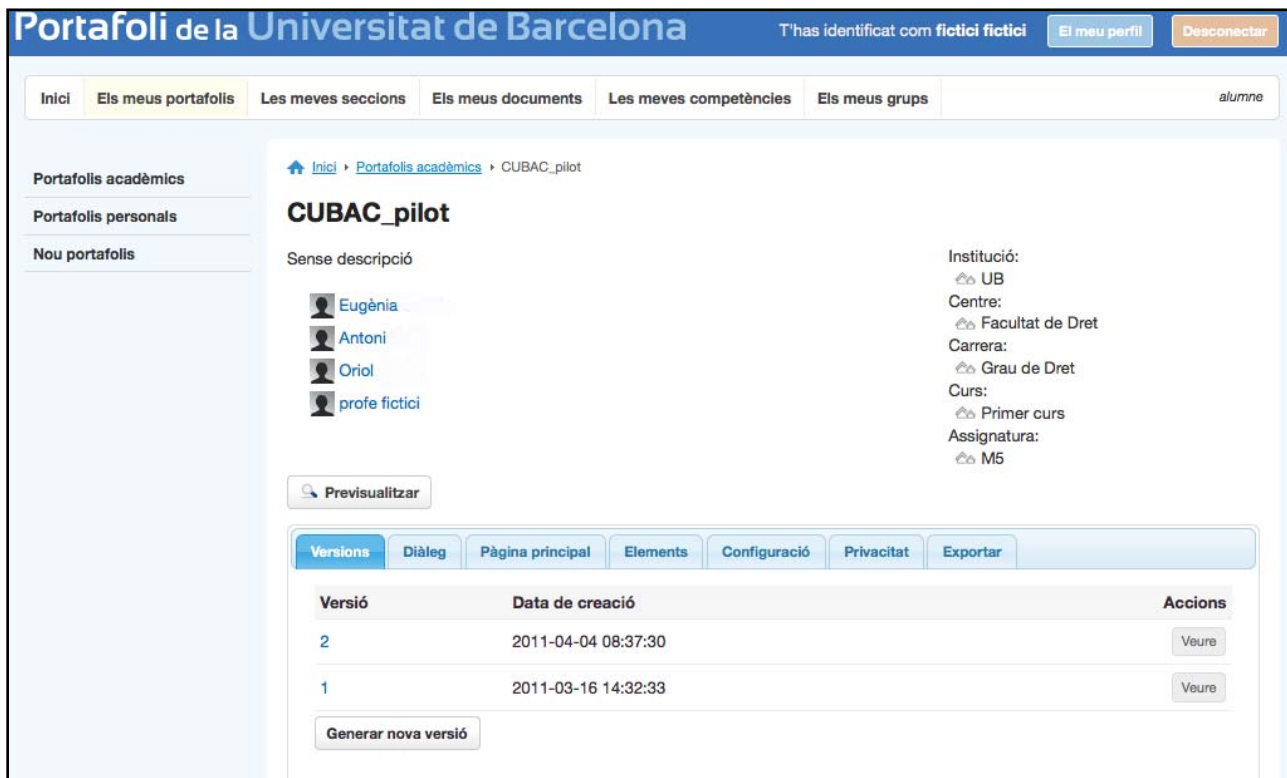

Figura 23: Personalitzar el portafoli. 1r. pas.

Triem l'opció "Configuració" del menú de pestanyes situat a la part inferior de la pàgina. La nova pantalla ens permet triar entre diferents models.

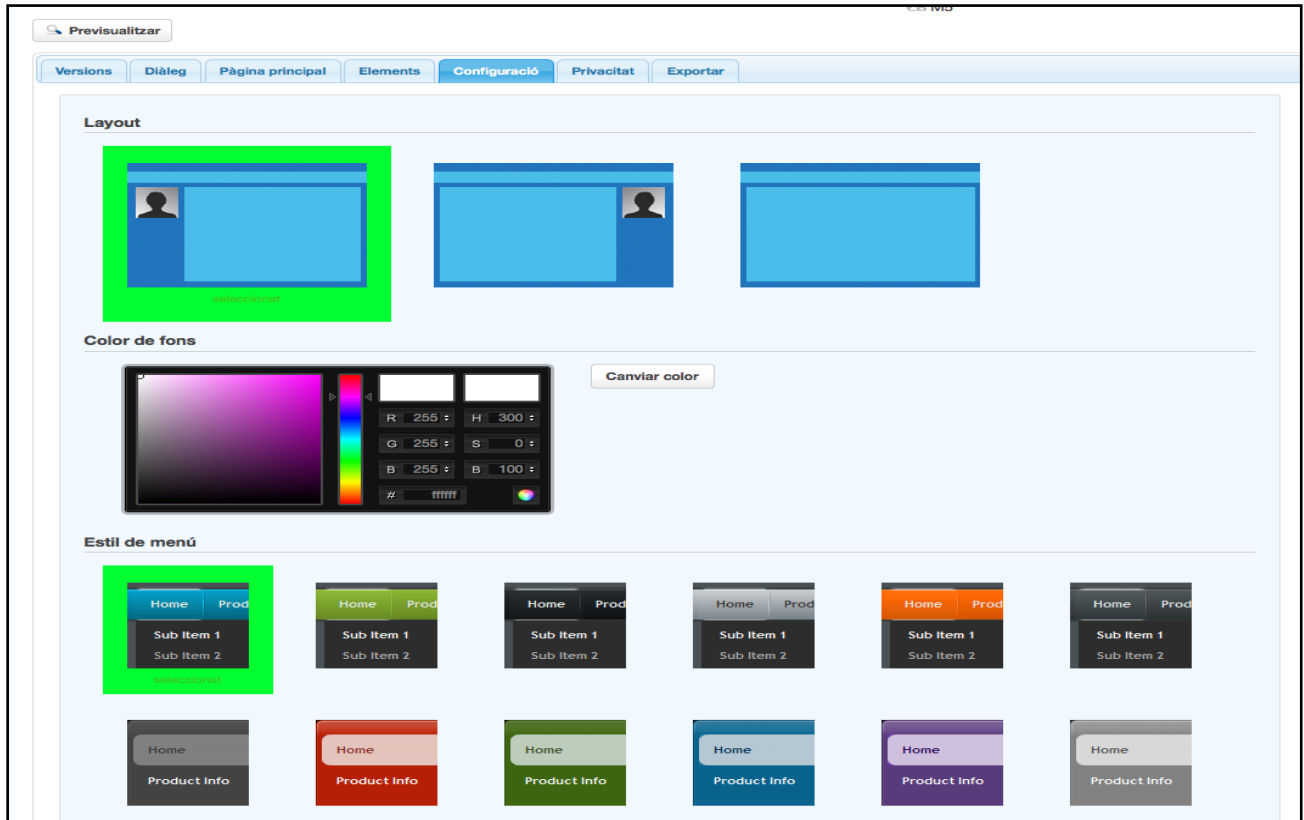

Figura 24: Models de personalització.

Si volem veure com queda, podem pitjar el botó "Previsualitzar". Atenció!: El nou format només el podem veure nosaltres. Si volem que el pugui veure el professor caldrà que generem nova versió.

Referències Bibliogràfiques

Agència per a la Qualitat del sistema universitari de Catalunya (AQU). (2009). *Guia per a l'avaluació de competències en l'àrea de Ciències Socials*. Barcelona, 2009: AQU.

BARRELL, J. (1998), *PBL: An Inquiry Approach*.

FERRER CERVERÓ, V. (1994). *La metodologia didàctica a l'ensenyament universitari*. Barcelona, 1994: Publicacions Universitat de Barcelona.

COLÉN, M.T.; GINÉ, N.; IMBERNON, F. (2006). *La carpeta de aprendizaje del alumnado universitario*. Barcelona, 2006: Octaedro.

MILLER, G.E. (1990) The assessment of skills/competences/performance. *Academic Medicine (Supplement)*, núm. 65. 1990. p. 63-67.

PEREDA GÁMEZ, F.J. (2011). "Reflexiones sobre competencias y sobre la competencia decisoria de los futuros jueces en la Escuela Judicial de Barcelona. *Revista de Educación y Derecho. Education and Law Review* (<http://revistaeducacionyderecho.com>).

PRADES, A. (2006). *Les competències transversals i la formació universitària*. Tesi doctoral. Barcelona 2006: Universitat de Barcelona.

Projecte Tuning Amèrica Llatina <http://www.tuning.unideusto.org/tuningal/> (consultat el juny de 2011).

POBLETE, M. i GARCÍA, A. (2007). *Desarrollo de competencias y créditos transferibles*. Bilbao, 2007: Universidad de Deusto.

VILLA, A. i POBLETE, M., (2007). *Aprendizaje basado en competencias*. Bilbao, 2007: ICE Universidad de Deusto.

Projecte PISA (2006). *Programme for International Student Assessment*. Informe espanyol a: www.mec.es (consultat el juny de 2011)

Bibliografia complementària sobre competències

AGUADED, J.I.; FONSECA, C. (2007), *Enseñar en la universidad. Experiencias y propuestas para la docencia universitaria*. Madrid: Netbiblo.

ALONSO, L.E.; FERNÁNDEZ, C.J.; NYSSSEN, J.M. (2008), *El debate sobre las competencias*. Madrid 2008: ANECA.

BARRIOS, E. (2000), *Gestión de las competencias*. Organización Internacional del Trabajo.

BIGG, J. (2003). *Calidad del aprendizaje universitario. Cómo aprenden los estudiantes*. Madrid, Narcea.

BENITO, A.; CRUZ, A. (2005), *Nuevas claves para la docencia universitaria en el Espacio Europeo de Educación Superior*. Madrid: Narcea.

CANO, E. (2007, 2ª ed). *Cómo mejorar las competencias de los docentes. Guía para la autoevaluación y el desarrollo de las competencias del profesorado*. Barcelona, Graó.

- CARRERAS, J.; PERRENOUD, P. (2006), *El debat sobre les competències a l'ensenyament universitari*. Barcelona: ICE de la UB.
- COMISIÓN DE LAS COMUNIDADES EUROPEAS (2005), *Propuesta de recomendación del Parlamento Europeo y del Consejo sobre las competencias clave para el aprendizaje permanente*. Bruselas.
- COMISIÓN EUROPEA (2006), *Tuning Educational Structures in Europe*. Disponible en: http://ec.europa.eu/education/policies/educ/tuning/tuning_en.html
- DELGADO GARCÍA, A.M. (2006). *Evaluación de las competencias en el espacio europeo de educación superior*. Barcelona 2006: Bosch.
- DUCCI, M.A. (1997), *El enfoque de competencia laboral en la perspectiva internacional*. Montevideo: Cinterfor/OIT.
- HERNÁNDEZ PINA, F. et al. (2005). *Aprendizaje, competencias y rendimiento en Educación Superior*. Madrid, La Muralla.
- LE BOTERF, G. (2000). *Ingeniería de las competencias*. Barcelona, Gestión 2000/EPISE.
- MARCO STIEFEL, B. (2008) *Competencias básicas. Hacia un nuevo paradigma educativo*. Madrid. Ed. Narcea.
- MAYOR RUÍZ, C., Ed. (2003). *Enseñanza y aprendizaje en la educación superior*. Barcelona, Octaedro-EUB.
- MIGUEL, M. De (2006). *Modalidades de enseñanza centradas en el desarrollo de competencias*. Oviedo 2006: Servicio de Publicaciones Universidad de Oviedo.
- PERRENOUD, P. (2004). *Diez nuevas competencias para enseñar*. Barcelona, Graó.
- PRIETO, L. (Coord.) (2008), *La enseñanza universitaria centrada en el aprendizaje*. Barcelona: Octaedro/ICE UB.
- RUÉ, J. (2007), *Enseñar en la Universidad. El EEES como reto para la educación superior*. Barcelona: Narcea.
- SOBRADO, L. (2004), *Evaluación y orientación de competencias y cualificaciones profesionales*. Barcelona: Estel.
- YAÑIZ, C., VILLARDÓN, L. (2006). *Planificar desde competencias para promover el aprendizaje*. Bilbao, Universidad de Deusto.
- ZABALA, Z.; ARNAU, L. (2007), *11 Ideas Clave. Cómo aprender y enseñar competencias*. Barcelona, 2007: Graó.